

K A Š P A R

2-81

== K A Š P A R 2 - 1 9 8 1 ==

neprofesionální obětník
zabývající se výhradně
netradičními formami
životního stylu

Náklad 4 kusy

O b s a h

STYANICE NA FORUM

Středisko církevního Berolína - V. Faktor	1-2
Autointerview J.K. - J. Koubek	3
Spole, věda! - V. Faktor	5
Pozemní a přítelek - V. Faktor, P. Vitera	10
Čestná v magickém světě - V. Faktor	9

ZDRAVOTNÍ

Velká stejné zpáteční cestě - V. Faktor	8
Leutertach - J. Koubek	21

KULAMA

Kulík přímě - K. Kufík	16
Kulík inkoust - K. Kufík	21

INERACE

7

KALÁŠOVÁ ODHLASÍ

Příspěvy J. Koubky, P. Vitera, V. Faktora	3, 8, 12, 24
J. Koubek o sobě	3
J. Koubek v rozpoložení	3

VÝTVARNÍ PŘÍSPĚVKY

Kresby H. Schellingera	3, 8, 11, 23, 39
------------------------	------------------

PÍSEDE, EXCEPTY

Inkoustové datování rukopisů - V. Faktor	17-20
Příli piva ušlechťení v pivovaru - V. Kojický	20

LITERÁRNÍ PŘÍLOHA

Před oknem za oknem - J. Koubek	22
Před domem zlatým - V. Faktor	6
Nový výlet - J. Koubek	4
Čištělá těla - H. Schellingera	20
Poutek - J. Koubek	16

MATERIÁLY PŘEVZATÉ

C.G. Jung: Psychologický komentář k Tibetanské knize mrtvých (přel. V. Faktor)	27-40
Marshall Holman: Pochopení medí - respirační člověka (l. štět, přel. V. Faktor)	41-52
K teosofického komentáře k Berce Thodul, Tibetanská kniha mrtvých - autor i překladatel anonymní	10
Sensitiv Fr. Perda - anonymní překlad z italského časopisu s komentářem redaktora Kaspára	11-13
Slovníček Kralické bibliotéky - skrášeno dle P. Kopeckého	23-25
Výběhy z K.N. Berovského /sloves 1011/	22
Výběhy z knihy H. Schellingera: Píseň	22

Při prohlídce zvěřince cirkusu Berolina byla experimentálně prokázána hypotéza, že intenzivní zadívání se do očí zvířete je branou -1-, či řečeno s větší skromností, průzorem, skulinou, časově velmi krátkým, ale výrazným průnikem do neznámých krajin. Zdá se, že jednou z podmínek tohoto průniku byla naprosto zřejmá skutečnost zotročení objektů experimentu, což se týká údělu cirkusového ještě více než "la dolce vita" v zoologických zahradách, ostatně experiment se zvěří exotického původu, dosud volně žijící, v dohledné době neplánuje. Tento zcela nahý fakt ostudného zotročení, ponížení, pokoření, zdůrazňovaný ještě s důvodů utilitárních slušným zacházením, podmíněným obavami existenčně závislých osob o jejich vzhled a chování v manéři, vyvolává přívaly soucitu u velké většiny přihlížejících, a u dětí - jak jsem si prostým pozorováním jejich reakcí nepamětliv ověřit - zcela bez výjimek. Intenzita soucitu, této královské reakce člověka na bolesti světa v mnoha náboženských i filosofických systémech, především v buddhismu a v etické hierarchii Schopenhauerovy filosofie, dostačuje k tomu, aby prostoupila závojem, kterým jsme zahalení, a který je utkáán z nedostatečné pozornosti, stereotypu, lenosti, zvyků, přejatých konvencí, hodnot a vizí, do světa překvapivého, oslnujícího jasu, světa ozřejmující prostoty, do kterého civíme ve strnulosti šoku. Vstup, průnik /neboli "okamžik" v terminologii dospívání/. Vrušení, vytržení, opojení, křeč úžasu, a nitrem se začne rozlévat jiskřivá vlna pochopení. Nedorasí však až tam, kam by bylo třeba, nesvlaží vzdálená, nikdy nespátřená pobřeží, nastává okamžik zvratu -2-. Naše trpělivost a zvědavost nepostrádá sice ještě setrvačné momenty -3-, ale z temných hlubin moře nevědomí se již zvedá protisíla, jež má jméno strach a hrozí stáhnout naši bezelstnou prostotu, kterou jsme na okamžik vystavili obnaženou na odív do burácejícího víru chaotických sil, hrozí pozřít naše žárlivě strážené, protože statisíce či snad miliony let tvrdě vydobývané vědomí identity jak pachem krve vydrážděný žralok. -4- A tak se vracíme do známého světa -5-, dochází však přitom k podivné mezihře: z jasně naplněného bytí absolutna přes moment, v kterém si vyměníme se zvířetem role - já se stávám na nepatrnou chvíli jím, žirafou, pětrosou či slonem -6-, k okamžiku, kdy se díváme sobě navzájem v závratí, zblízka do nehybných očí, až ke konečné fázi degradace -7-, v které začínám cítit zkažený vzduch stanu kopytníků i dav kolegů-experimentátorů, který mi dýchá na záda, tupou lhostejností ponížených, zlomených zvířat i neskrývané pohrdání ošetřovatelů, předstírajících ve světě nabytou otrlost. Opět se nepodařilo vyhmátnout uzel ve spleti provazů a lan, v kterých jsme uvězněni, létající koberec přistál přesně v místě vzletu, kouzlo pominulo, ven na vzduch, pryč odtud.

- 1 - podobné vstupy jsou z nesčetných variant náhodně vybranými skrytými dvířky k jiným univerzám. Pomocí experimentu se lze přesvědčit o jejich předpokládané univerzální platnosti. Branou do jiných světů se přitom může stát cokoli: nějaké výtvarné či architektonické dílo, hudební motiv, zrcadlo, konec slavnosti či jakákoliv jiná náhlá změna /zvláště počasí/, pohled do očí zvířete /a snad i člověka?/, tekoucí voda, oheň, jízda na kole, kdy se náhle rozevře široký výhled do zvlněné krajiny, ležení na zádech ve vysoké trávě a sledování bílých oblaků nebo hvězd, ale třeba i skvrny na zdi.

- 2 - ještě daleko je k okamžiku, kdy si sami budeme volit tvary a barvy průzorů do skrytých světů podle svých záměrů a libostí. Ale právě do okamžiků zvrátů je třeba vrhnout všechny zbylé síly, na tuto hroutící se frontu. To však předpokládá uchování schopnosti odstupu - od sebe i zkoumaného objektu, chladnokrevnost a skepsi nezaujatého pozorovatele.
- 3 - tento setrvačný moment by se dal literárně přepsat jako situace plavce na neklidném moři: buď je unášen velkou vlnou a musí ze všech sil plavat, aby se udržel na jejím hřebenu, což však stravuje beze zbytku jeho pozornost a zabraňuje mu tak obhlédnout celkovou situaci, především spatřit případnou pevninu, nebo je zmítán mezi vysokými vlnami, naplněn fatalismem a šetříc s největší pravděpodobností již nepotřebné síly, přičemž není právě tak schopen nic zahlédnout, protože mu v tom zabraňují hřbety vln.
- 4 - obdoba situace v rozlehlém bludišti, v kterém jsme se ocitli, naplnění údivem a bázní. Klubko nití je již vypotřebováno, krása krápníků ve vzdálených jeskyních však tolik láká.
- 5 - každá vrstva nevědomí hlídána psem jako v antické mytologii či draky jako poklady v pohádkách. Poznání v tomto pojetí je pak nabývání imunity překonáváním strachu.
- 6 - ostatně obrovitý lední medvěd měl na celou věc zcela jiný názor - předstíral před dotěrnými zvědavci hluboký spánek a jako spolehlivý a svému pánu věrný Kerberos hlídal vstup do podsvětí. Přes jeho oko nešlo projít. Nic jiného než spánek mu ostatně nezbyvalo; nacházel se přece v maringotce, kdesi, v malinké kleci, v které se nemohl ani postavit, natož postavit. A tak strádal v otupělé vegetaci, jak vzácný vězeň v kterémsi hradní kobce načínal bůhvíkolikáté desetiletí své smutné existence.
- 7 - podobně je tomu v Bardo Thödol, Tibetské knize mrtvých; k nejvyššímu stupni poznání dochází v okamžiku smrti, pak postupná degradace zesnulého od lehkého dotyku věčnosti či absolutna k snovým fantaziím až ke konečné fázi nového pozemského vtělení. Časové rozpětí tohoto cyklu /49 dní/ je ovšem jiné.

idealismus

Můj ~~realismus~~ je reálnější než jejich /tj. realistů/ realismus.

F.M. Dostojevskij

Kde není morálka, musí být systém.

A. Camus

Pravá cesta vede přes lano, které není nataženo ve výši, nýbrž těsně nad zemí. Je zřejmě spíše určeno k tomu, aby se o ně klopýtlo, než aby se překročilo.

F. Kafka

Jsou dva hlavní hříchy, od nichž se odvozují ostatní: netrpělivost a lhostejnost. Pro netrpělivost byli vyhnáni z ráje, pro lhostejnost se do něho nevrátili. Ale snad je jen jeden hlavní hřích: netrpělivost. Pro netrpělivost byli vyhnáni, pro netrpělivost se nevrátili.

F. Kafka

A u t o i n t e r v i e w J . K .

/to je tak dlouho slibovaný rozhovor sám se sebou, s použitím fiktivní osoby /

Ona: Nechcete se setkat s velkým manipulátorem?

Já : Vy mne chcete dostat do Varieté?

Ona: Máte obavy, ale to jsou ty kříčky, víte snad o tom, že jsem žena!

Já : Mám chuť na kremroli s běžnou náplní.

Ona: Vy si prostě nedáte říct, chtěla jsem s vámi udělat takový levný rozhovor.

Já : Nemám nic proti levným rozhovorům, ale v tomhle případě bych bral to Varieté.

Ona: Líbí se mi jak jste zanedbaný.

Já : Chtěla jste se k něčemu dobabrat, jestli bych šel s vámi na schůzku s naším společným manipulátorem.

Ona: Když před vámi roztáhnou nohy do toho vašeho vítězného písmene, tak si jistě dáte říct!

Já : Myslel jsem, že jste přišla udělat se mnou interview, ale v tomhle případě musím dozadu a podívat se do slovníku.

Ona: Tak dobře, co si tedy myslíte o životě?

Já : Ne, že bych na vás neměl chuť, ale když už chcete vědět, co si myslím, tak život je geniální.

Ona: To jsem se toho zase dozvěděla!

Já : Sbohem!

Muž přichází vždy, žena jenom někdy a je ráda, když se může někde zdržet. Čekání toho druhého jí naplňuje uspokojením, ale Chopin, vlastně Schopenhauer řekl o nich úplně všechno, protože Schopenhauer je ukončení, je to definice, a ta je vždy bez fantazie. S ním by život nebyla žádná bitva, žádná nenávisť, žádná propast, žádná horečka, a tedy i žádná láska. Život s ním by se nedal přirovnat ani k včerejším novinám. Ani k vyčichlému vínu, byla by to obstarožní příchutě vějířů a prvních znásilnění, které je vždy příjemné. Bylo by to čekání na rudé nebe nebo na první vítězství se slzami na cizí tváři. Ať žije ta hořká příchutě zrazeného, protože čemu bychom se mohli posmívat? Takže už nevím jací bychom měli být, snad klesnout až do zítřka? Nebo čekat, že to hezky prožité někdy přijde, nebo si koupit čtyři lahve a říci dobrou noc, vlastně nashledanou. /j.k. o sobě/

Ale já už nemohu o životě pochybovat, nechme to na jiných, a budou za to dobře zaplacený, budou mít vše, i pohlavní chorobu, ale je dobré pochybovat, jak řekl můj oblíbený filosof, prý se při tom myslí. Filosof, který slabošství povýšil na oběť a já jsem se chytil. /j.k.v rozpoložení

Chcete-li si někdy ozvláštnit situaci, nechte si doma pásek od kalhot, nevěďte o tom, a běžte do veřejné místnosti, cestou budete přemýšlet, protože bude přicházet ten pravý okamžik. Prostě budete stát tváří v tvář skutečnosti, kalhoty budou dole a vedle sebe ten cizí dav, který by vás viděl úplně na těch studených dlaždičkách, a v nitru jste si myslel, jak se ten člověk sem k nám do samoobsluhy mohl dostat. Je to zvláštní pocit, ale mezi lidmi se bohužel neztratil. Protože už nejde jenom o zatraceně náhodně spuštěné kalhoty, ani výsměch už neobstojí, cítíte, že se to sem nějak nehodí, ale nemůžete si příliš pomoct, prostě kalhoty jsou dole a bílá vrána je proti vám ušmudlanou atrakcí.

Naléhavé sdělení

Já nejsem punčový desert a tím pádem ani slavný filosof, ale proč se musí vyznání kupovat za strašnou cenu, kterou prostě neznáme?

M a r n ý v ý l e t

Posluha, v zapůjčeném kostýmu,
 ale jenom na pouhý okamžik,
 takový, jaký jsem si ho přál mít,
 s napudrovanými tvářemi do růžova,
 s oslovením kohosi náhodného
 jako z francouzského filmu, Drahý pane,
 vzal mne za ruku a zavedl po schůdcích
 do prostorné místnosti se záclonkami,
 na každé straně
 s měkkými polštářky z batistu,
 a s osamělostí po někom z předchozích
 mne zanechal.

Měl jsem slušný výhled,
 modrá jezera, chvějící se vlnky,
 ptáci vylétající ze stínu,
 nebe nepřikryté, letní,
 když tu se náhle ozval
 tichý potlesk,
 a povoz se zastavil.

Posluha v zapůjčeném kostýmu,
 ale jenom na pouhý okamžik,
 mi pomohl na schůdky
 a já si vlastně uvědomil,
 že jsem v cirkusovém stanu, v manéži,
 a že to vše patřilo k programu.
 Pomalu jsem odcházel
 a za sebou měl ten tichý,

šumivý potlesk,

šel jsem se odličít.

S J H L E , V Ě D A !

/v MF, 25. října 1980 /

...V padesátých letech pokročil v zkoumání živých hodin už velmi podstatně k hledání jejich umístění přímo v organismu. Tímto problémem se zabývala i sagilicanka Janet Harkerová, která se "pro tento čas přestala starat o to, jsou-li živoucí hodiny dědičné nebo navozovány subtilními vnějšími silami, ale soustředila se na hledání lokalizace hodin v jediném živočišném druhu". Vybrala si k tomu švába *Periplaneta Americana*. Jeho hlavní rytmickým projevem je pohybová aktivita, kterou začíná v normálních podmínkách se tmou. Dá se poměrně snadno "operovat" - tedy sbavit noh, krátký čas může žít i bez hlavy, dá se k nehybně salitím do vosku a všechno to vydrží -1-. Harkerová se soustředila na jeho podřízovací nervovou uzlinu, ganglion, velký asi jako špendlíková hlavička. Mnoha nemírně pracnými operačními zákroky na švábím gangliu prokázala, že pohybová aktivita švába je ovládána odtud -2-. Umožnila tedy ganglion se sídlo živých hodin a snažila se jimi manipulovat. Nejprve zbavila jedného švába noh, ale ponechala mu ganglion a chirurgicky ho spojila s druhým, který sice mohl běhat, ale jenom ganglion odměla. Oba přitom byli naprogramováni na jiný den a noc. Spodní šváb bez ganglia okamžitě přejal rytmus svého símského dvojčete. Harkerová jiné šváby zase zbavila hlavy i s gangliem - tomu se říká dekapitace -3-. Následkem toho sice samozřejmě svůj rytmus ztratili, ale badatelka jim navodila rytmus jiný, pomocí implantace ganglia z normálních jedinců do zadečku. Pak přišel zásadní pokus. Dr. Harkerová vzala šváby, kteří měli rytmus podle místního cambridžského času, a přidala jim ještě jedny hodiny z jedinců, kteří běhali podle novozélandského času. Co se asi stane? Jedny hodiny říkaly smuteným švábům, že je den, druhé, že je noc. To byl vnitřní stress z konfliktu přímo bytostného. Výsledek byl naprosto neočekávaný -4-. Švábi vzhledem hymnili na něco, co by se dalo označit jako rakovina! Referát o těchto výsledcích na jednom sympoziu svedl vědecké kapacity ze zle a strhl je k spontánnímu potlesku. -5- Otevíralo se nové, široké výzkumné pole -6-. Optimismus, který vzbudila svým pracím Harkerová, se sice zatím nepotvrdil -7-, ale další badatelé nicméně prokázali, že podstatu časového zařazení tkví s největší pravděpodobností v našich kořenech života -8-....

Pozn.red.Kaspára:

- 1- lze snad nalézt zastydlejší infantilismus v ryzejší podobě?
- 2- typický příklad jak často hranicí genialita a prostoduchosti přímo u karkovou.
- 3- velmi poučené! Na to se redaktor MF musel podívat přinejmenším do Kaspáriného slovníku cizích slov.
- 4- jak pro koho. Předpokládám, že pro soudné čtenáře nikoliv.
- 5- O, ty svatá prostoto! To musela ale být skličující podivná.
- 6- jen postavit víc továren na laboratorní zvířata.
- 7- jak jinak. Čekávat, že optimismus všude s takto chudobného podhoubí
- 8- jaký objev. Vnitřní živé hodiny skoprnělého čtenáře se nad tím zastavují. Ale co na to daňoví poplatníci? Z jakých prostředků byl asi financován lov na šváby až na dalekém Novém Zelandě?

Proč dosud nelétám ?

Z poselství mudrců a spasitelů všech míst a věků i z vlastních nápadů si jak se špejlí až tenkého voskovaného papíru stavím monstrózní křídla, jakýsi směsný a chutný vzdušný útulek, ve snaze být větru co nej méně na obtíž, abych nebyl zaplácnut jak doteraz komár.

V tichosti a ústraní se pokouším o první poskoky. Zatím si ale připadám jak těžký drak v bezvětří, který se v prudkém běhu pokouší vytáhnout na oblohu snaha až příliš úporná, křečovitá, nátlčná. Drak se sice vznítá na špičce pár metrů nad zemí, ale větší část dlouhého, pestrobarevného ocasu se plouží po zemi, má jasně strach.

Strach, jak těžká kotva, spoutaná z proutěného koše balonu se zásobou pečených kurat, v ledu vychlazeného xxxxxxxxémaxx sektu a bílých ubrousků, mi znemožňuje veselý let do neznáma; silou víře mne k zavedené vizi, jak atomové jádro neposedné elektrony.

Jsem jako vzpěrač při pokusu o další sebezpřekonání, činka již ve výši hlavy, k natažení pokrčených paží síla nezbývá.

Snaha však přebývá, je přílišná. Strhává zpět jak horská bystřina, jako anšová lavina. Tudy k vyšším cestám nevede. Známa na úpatí nadějnější stezku, vinoucí se vzhůru. Je zarostlá a vysušená, ale jemných náznaků však má se, se vede do údolí vnitřních mutací, kde se z housenek rodí motýli. Tam, v mohutné vlně neúsilného soustředění, lze vylihnout či vyklubat se do světa upředěných z pavučin imaginace a fantasie. V jasném světle magického vanetu jim dodat reálné existence, zhmotnit obraz, stvořit k utrpení v radostné tvorbě jiskře nas další svět nekonečných, krásných galaxií. Prostoupit závojem nevědomí do oslňujícího jasu jednotného pravěta.

Brána otevřena. Jen jí najít, jen se odvážit. Po divém úprku, pronásledovan egem, zahlédnout v nekonečné spleti tmavých podzemních štol náhle v dli záblesk světla.

Je třeba prostoupit pevnou stě. Rozběhnout se, uvolněně, hlavou napřed, jak skokan před posledním pokusem na rekordní výši, jen mnohem nezávadněji a více koncentrace, a náhle, v úlevě šoku, být se či mimo ní.

Létat. Být vytážen laskavými paprsky světla z ulity ega. Být z flétny vyloučen jak teskná melodie. Jak kapka vypuštěná z těžkého araku v okamžiku průtrže či slennutí. Jak péna mořské vlny, roztráštěná o skalisko. Být náhle vysloven jak neotřelá myšlenka a zlenka dozrávat v prostoru.

Skocit ze strného útesu, rozložit svá nehmotná křídla a tiše se od tebe vzdalovat ke skutečnému setkání.

Ó, urozený, ty jsi nepřicházejí odjinud, než z tebe sama. Pocházejí z nitra čtyř oddělení tvého srdce a hledá-li se střed, znamenají patero směrů. Vycházejí z nitra a září na tebe. Ani Božstva odjinud nepřišla. Od věčnosti existovala, skryta ve schopnostech tvého intelektu. Uvědom si, že taková je jejich podstata.

Tibetská kniha mrtvých, barde prožívání skutečnosti /Čongja barde/, svítání pokojných božstev, šestý den.

I N X E R C E - I N X E R C E - I N X E R C E - I N X E R C E - I N

Dobře zaplatím tomu, kdo pronajme nebo poskytne informaci o komukoli
vzrostlého stromu, vhodného k uvozování i dlouhodobějšímu pobytu, na
méně frekventovaném místě bez vlivu na objekty postavené po roce
1782. Koupěti záves.lamátka 3.80m, váha 81kg, min.7.5m nad úrovní te-
réna.Podm.okolí Prahy neb jist.Čechy, brána a barokové vitaná. Zn.:
"stylita-košatebník" 1K2-79

Najmu neb koupím menší cirkus.neb větší vojen.stan. Zn.: "jen tak" 1K1-81

Urychleně najmu na 44 hod. v roce některý úrad v nemích korny české.
Podm.přestorná anemovai síd. 3K1-79

Prodejte neb zapůjčte v kresy a plány na perpetuum mobile. Zn.: "typ ne-
rozchodaje" 8K2-79

Koupím jakýkoliv hvězdářský dalekohled. Zn.: "apčchá" 3K2-79

Nabídněte ke koupi neb poskytněte informace o nekolikapatrových místech
na okraji v jakémkoliv množství. Podm.tradiční materiál.Zn.: "k výrobě
domácích fontán" 1K1-79

Koupíme petikolo, případ. i štyrkolo o přívěs.vozíkem-košatinkou, vhodné
pro závod a vlasek na trati Kralupy/Vit.-Velvary.Rokem s event.výrob-
ou jistá, účast příp.dodavatele na provozu vitaná.Zn.: "přívěsný vozík
není posádkou" 3K1-79

Koupím neb najmu suchou jostyni, vhodnou k meditaci. 2K1-81

Zádná domácí tabuli o rozm.cca 80x100 cm /i jinak možné/, stojan není
podmínkou. Zn.: "k zachycení a vývoji představy" 3K1-81

Koupím návody i základní ingredience k výrobě vanových ku. ládel. Zn.:
"pro všední i sváteční den" 4K1-81

Koupím pánský baráček.kroj na postava 175cm.Zn.: "holínky nám" 3K1-81

Koupím žíněnou košili, i obnošenou. Zn.: "apčchá" 10K1-81

M E D A K S P R I J Í M Á I V A Ž I I N X E R C E I

Koupím suchov.kufr stř.velikosti, polepený nálepkami.Zn.: "nejraději na-
šich lazní" 8K1-81

Pro plánovanou akci "Pobyt mimo civilizaci" přijímá red.věškeré inform.
o nározech obslvy, technolo.ích, prostorech a obdobích, ve kterých lze
maximálnět náležitý pobyt nekolikadenně skupiny bez jakéhokoliv vyba-
vení potravinami, bez tabak.nářzení a bez ome. 3K2-79

Kedakee s vášností přijímá jakýkoliv informace a literaturu o vnitřních
strukturách revolucícn řád.Zn.: "pro nové vznikající řeholi" 7K1-81

Nabídněte návody na dětské hry valích reálci.Zn.: "dohoda jistá" 9K2-79

Red.přijímá foto sájm.nápisu na zdech pro nové naved.rubriku, věnovanou
tomuto tradiš.liter.rojevu.Zn.: "není-li foto, zašl.papír" 10K2-79

M E D A K S M E S E N Á Š K . 8K1-81

Kde věnuje ochátralou nemovitost, vynálezem jako budoucí konvent? Zn.:
"i etodola postáduje". 9K1-81

Buďte k sobě pozorní.

Neodbyvejte se.

Nežádejte se nenahližet svět
jen prizmatem svého oga.

Stále stejný úhel pohledu
čtí dříve či později v nudě.

KAŽDÝ DEN JE VELKÁ SLAVNOST.

Brána otevřena.

Jen čtít.

Pamatujme:

POZORNOST JE CESTOU K BRANĚM KŘÍŽE SVĚTLA.

a proto

VOLNĚ ALTERNATIVNÍ NÁVRATY
VYHLAŠUJEME VÁLKU STAVNÝM SPÁTEČNÍM CESTÁM!

Kdo se prosazuje, stojí obrácen tváří falešným směrem. Stojí proti směru života, protože život dospělého člověka je určen k užívaní, k užívání. Kdo se odevzdává, stojí ve směru, v němž se jeho život naplňuje. Kdo se prosazuje, je proto nešťastnější, než ten, kdo se spotřebovává; má také menší podíl na pravdě.

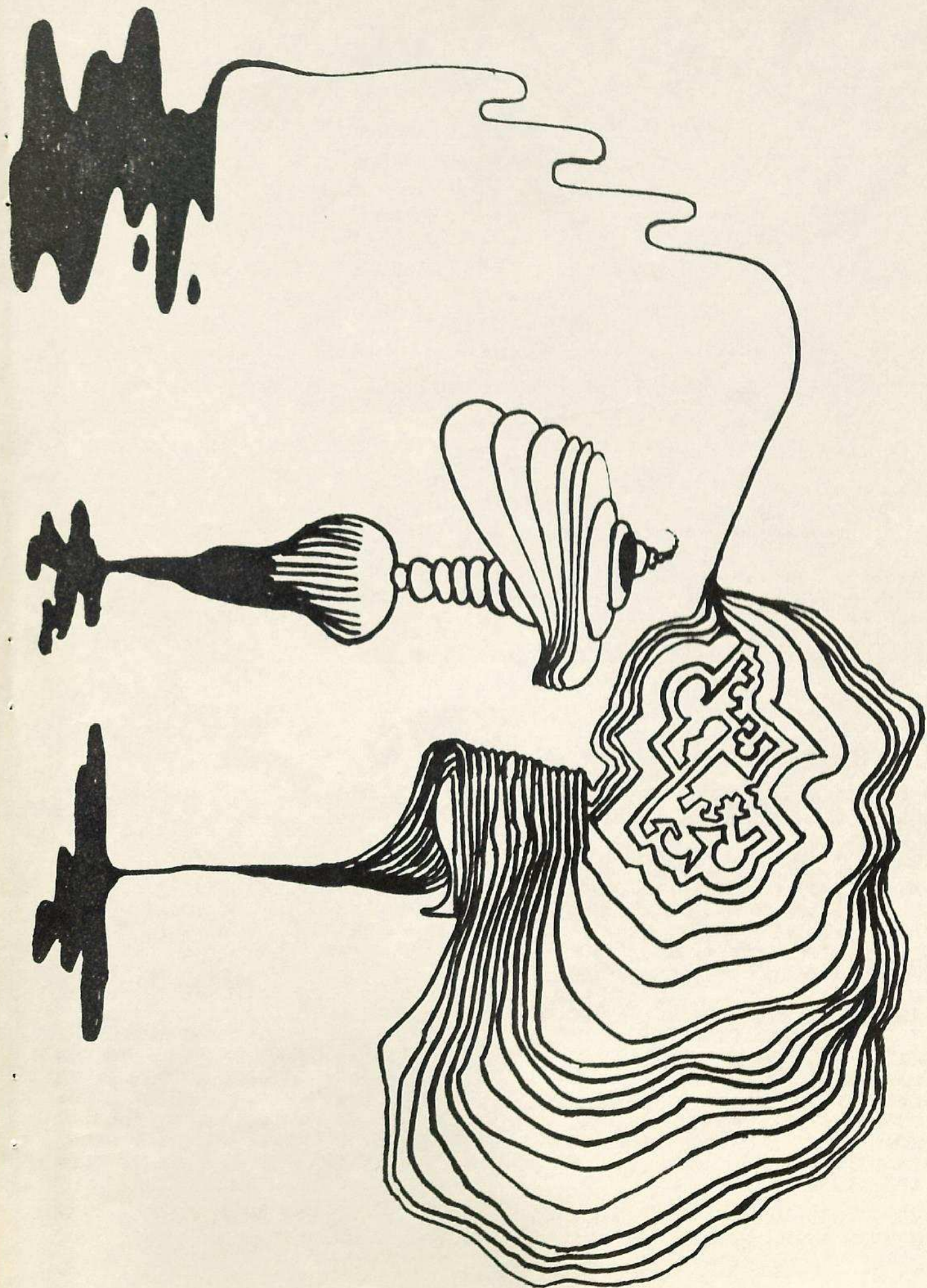
Jörg Zink

Kulturní sdělení

Z dětské bezradnosti nad rozmázanými pohádkovými kostkami se náhle rodí - intuitivně vycítěna - cesta v řád.

Já, Konjovená Prápodoba, jsem postatou každé minivé podoby tohoto světa. Všechny bytosti přebývají ve Mně, ale Já v nich nepřebývám. Mlčím, jsem obsazen ve všech tvarech, ale žádný tvar neobsahuje Mne. Všichni tvorové vycházejí ze Mne a všichni zase do Mne vcházejí! Tak vycházejí a zacházejí moji nesmírní dnové a nocí.....Je v povaze Mě pracitý, abych se projevoval a vrátil do vesmíru tisíckrát nestupení života, která ustavičně vyrývají bránu času. Prodlévám i v lidském tvaru, ale početilci Mne v něm nevidí, neuvědomujíce si mou přítomnost. Žijíce marnými nadějemi, marnými myšlenkami, podlehli všem bludům. Jsem duší, přítomnou v práci všech bytostí. Jsem smyslem, jsem životem, jsem srtí všech věcí, slouhovlasí Arduze! Jsem počátek, střed i konec všech zjevů. Mění všechno jsem vědou duše a pravda jsem na konci všech rozepří. Ale k čemu ti to prospěje, porozumíš-li vši Mě rozumitostí? Vez jsi toto Arduze! JSEM a měřuji tento svět JEDINOU částí své bytosti!

/zhagavadgita nebo Zpěv vanešeného. přel. E. Janáček. J. Jiránek, Zelený brod 1945, 87-101/

[illegible]

Z teosofického komentáře k Barde Tshudel, Tibetanské knize mrtvých

/s připravovaného vydání/

"Nejhorší a nejhorších, postižení těžkou karmou, ti, kteří vůbec nemají náboženských sklónů a náctí, kdož neplnili slibů, neposkují pravdu mojí karmických přeludů a putují celá, i když byli stavěni tváří v tvář pravdě".

/svítání pokojných božstev, šestý den/

Komentář anonymního autora:

Z duchovního hlediska se člověk nepovažuje za nejhoršího ani tak podle činů, jako podle zřetelů. Pokud má možnost prohledat lidi, vidím, že dobrý člověk ryse karmického směřování je bytostí temnou, již svítání strastné stavy nízkých lok. Ale tyto vyhlídky jsou nemalé a lidé, kteří povedli mysl k Bohu a to i když nebyli mravně bezvadní. Právě naplní svého vědomí /mysli/ rozhodli tuto otázku. Dobrý, ryse světský člověk, má ve svých činech příliš slabou oporu, aby mu poskytla lepší vyhlídky, zatímco tyto vyhlídky jsou vystupovaly vůči myslí, povznesené nad svět. Vzhledem k tomu jsou činy faktorem podružným a jsou inspirovány častěji zřeteli již zaniklými. Proto ten člověk, který mysl povznášel k Bohu a ke světlu Absolutna, stane se čistě dobrým člověkem, kdekto ten, který ji plní světem, stane se sebeem a člověkem slým. Až se to stane, dosáhne krystalizace charakteru vrcholu a od téhož okamžiku se může uplatňovat i karma výsledná, která dobrou, ryse světského člověka přinese špatnou reinkarnací, kdekto člověka s vyššími zřeteli a mravními karmy reinkarnací dobrou, ke božskému. Je nebyť dít se správně na stav věci. Činy jsou totiž vždycky následkem myšlení. Duchovní člověk tedy nemůže stát stále slým jako světský člověk nemůže stát stále dobrým. Tak zjišťujeme, že naplní vědomí /mysli/ dosrává, aby se projevila činy. Naplní vědomí a činy vytvářejí jedinečnou karmu.

Pasenění s přáteli

První pivo : dogma je brázi proti strachu; strachu metafyzického, trykajícímu z hlubin duše

Druhé pivo : až se všechno jednou protrhne, bude vrození

Třetí pivo : vzhledem k naší přirozené kreativnosti je třeba již předsouhlasit možnosti vzniku naší základního řádového řádu, neboť se v podstatě jedná jen o přechod z ego individuálního na ego kolektivní

Čtvrté pivo : je zcela křesťanské, zda se člověk máce líbí či neupok; jedná se totiž čistě jen o soujmutí postoje, což nikdy není nicím jiným, než pokusem o ustálení kontrastní škály protikladů či zkušebnosti

Čtvrté pivo : naplnění pravdivy - toť naše poslání

Při psaní, kdy jsme si oba předplatili jedno pivo a přičítali naše peníze, jeho starost

Ve vinárně : rozpor mezi administrativou a realitou nebyl ještě vyřešen

Nádhavné sdělení

Reflexe: "dnes už jsem se nepropítl doot". Úplně stěží a poudě, když už chceš mluvit: "dnes už jsem se propítl".

Stanoví diagnózu, i když jecod pacienta vzdálen stovky kilometrů

/překlad článku z italského časopisu/

Tento jasnoufivý kněz z Prahy zneklidňuje ruské vědce. V Moskvě jej prověřila stovka vědců, před nimiž uskutečnil pozoruhodné pokusy. V jeho vlasti studuje jeho schopnosti prof. Zdeněk Hejdač, pověřený vládou studiem paranormálního.

Stanovil jsem asi 60.000 diagnóz na dálku, říká senzitiv, a nevěřím, že jsem se splati byl i v jediném případě - nedělám to pro peníze, mým posláním je pomáhat lidem, kteří trpí. Takto jsem začal rozhovor /Renzo Allegri/.

Toto je nejpozoruhodnější fenomen, kterého jsem při svém studiu paranormálního potkal, říká prof. Zdeněk Hejdač, Čechoslovák, 46 let starý vědec, výkumný pracovník, nejznámější a východních zemí a známý také na západě, když mi představuje svého krajana Fr. Ferdu, senzitiva.

Výsledky, kterých tento člověk dosahuje, říká ještě Hejdač, si nelze ani představit. Nepodařilo se mi doand odhadnout, kde jsou hranice jeho schopností. Specializoval se na lékařské diagnózy na dálku a tímto oborem se zabývá oficiálně. Nad výsledky všichni šasnou. Nedávno me doprovázel do Moskvy, kde jsem jej představil kongresu, kterého se zúčastnila stovka vědců - mezi nimi i nejznámější ze SSSR.

Dojem: byli to lékaři, chemici, fyzikové, psychologové, biochemici, psychiatři atd. Před těmito lidmi Ferda provedl experimenty, které zanechaly nejživější dojem. Co nejvíce uvádí v úžas, pokračuje Hejdač, je způsob jakým pracuje. Jde o způsob absolutně jedinečný, odlišný od způsobů ostatních senzitivů snou studovaných. Vše u něho přichází spontánně. Může opakovat experimenty po libosti, náhle, na požádání přítomných, předjakýmkoliv publikem, pod jakoukoliv kontrolou. Přesnost jeho odpovědí je vždy narázející. Jeho lékařské diagnózy na dálku nejsou nikdy všeobecné, nikdy přibližné, jsou sestaveny z nej přesnějších údajů, výsoco specializované, které může poskytnout jen velká laboratoř, rozdíl je jen v tom, že k jejich získání z laboratoře by bylo třeba několika týdnů, zatímco Ferda udělá vše za 20-30 minut.

Potkal jsem prof. Hejdačka a Ferdu v psychiatrickém centru jógy, které vede v Miláně ing. Jiří Steinhilber a jeho žena -senzitiva- Virginia Doniselli. Seznámil jsem se s prof. Hejdačkem před rokem, a bych ho interviewoval k otázkám výzkumu paranormálníhov komunistických státech. Již při této příležitosti mi řekl o tomto velikém československém senzitivu. Zdeněk Hejdač je doktor filosofie, psychologie, literatury a specializoval se na fyziologii a medicinu. Pro své rozsáhlé mezikdisciplinární znalosti byl vybrán vládou své země, aby řídil skupinu vědců, kteří v Československu pracují v paranormálním institutu, který dr. Hejdač řídí, a jenž je součástí Karlovy univerzity a je financován státem. "Tato skutečnost je velmi důležitá", zdrazňuje Hejdač, "dokazuje totiž, že naše výzkumy paranormálního jsou brány vážně a že mají praktický dopad. Žádná socialistická vláda by nefinancovala výzkumy, které by nedávaly konkrétní a bezprostřední výsledky."

Hejdač je také jediný neruský vědec, který je regulárně sván do laboratoře vědeckého výzkumu v SSSR. Je prezidentem mezinárodní asociace pro výzkumy psychotroniky, založené v roce 1973, v níž jsou zastoupeni vědci z celého světa. Vědecká činnost tohoto vědce jsou největší zárukou jeho úsudku o senzitivovi Ferdovi. Stojíme tváří v tvář vakutku mimořádnému fenomenu.

Narodil jsem se 31. března 1915, vypráví Fr. Ferda, a můj životopis je jednoduchý. Jako chlapec jsem navštěvoval normální školy. Pak naděšel čas rozhodnout se pro univerzitní fakultu. Zapsal jsem se na teologii, protože jsem se cítil být povolán pro kněžství. Absolvoval jsem Karlovu univerzitu a v roce 1939 jsem byl vysvěcen na kněze. Můj život se vyvíjel klidně. Působil jsem jako farář do r. 1976, kdy jsem šel do penze. Jsem římsko-katolický kněz. V souhlase se svým duchovním poslá-

ním jsem měl vždy hluboké zaujetí pro medicínu a různé disciplíny vztahující se ke studiu člověka.

K o n c e n t r a c e

Prvním odvětvím medicíny, v němž jsem zjistil, že mám dílčí schopnosti, byla iridoskopie, metoda, která se snaží určit pomocí skoušky s čočkou sídlo a druh narušení organismu, existující v rozličných částech lidského těla. Vypracoval jsem svou vlastní metodu, jejíž pomocí se mi podařilo dosáhnout nejlepších výsledků. Kromě jiného jsem studoval bylinářství, shromažďoval jsem recepty ze starých knih a rozvíjel podle vlastních hledisek. Při vši té práci mne nevedla jen normální oddanost ke studiu, ale i velká touha pomáhat lidem v rámci svých konkrétních schopností, které jsem objevil v souladu s pokroky ve svém studiu. Pomohlo mi, že jsem měl mimořádnou schopnost koncentrace. Když se mi podařilo dosáhnout této úrovně koncentrace, smysly mne už více nerušily a moje duchovní schopnosti byly volné a nejaktivnější. Naučil jsem se snadno neuvěřitelnému. Mění mou mysl a problémy studia nebylo překážek. Bylo to jako žít v exaltujícím stavu duchovní milosti.

V roce 1964 jsem dostal dopis od jedné paní, která bydlela asi 50 km od místa mého bydliště. Paní byla velmi nemocná a žádala mne o pomoc. Napsala mi, protože se nemohla pohybovat. Z různých důvodů jsem ani já nemohl opustit svou faru a navštívit ji. Nakonec bych na místě nemohl být stejně nijak užitečný. Cítil jsem však v sobě velkou touhu jí pomoci. Byl to zvláštní pocit, jakoby nějaká cizí síla mne nutila něco udělat.

Musím předeslat, že práci diagnostika nedělám pro peníze. Jsem kněz a pomáhám bližnímu, především trpícímu, je to pro mne poslání. Proto jsem se při oné příležitosti nemohl rozhodnout resignovat na pomoc oné ubohé ženě, která mi napsala s takovou nadějí.

Poprvé: Stále jsem myslel na to, co bych mohl udělat a byl jsem v jakési inspiraci. Dopis oné paní jsem dal na psací stůl a položil jsem na něj ruku. Pak jsem se plně soustředil a čekal jsem, co bude následovat. Asi za dvě minuty se místnost kolem mne začala točit. Zdálo se mi, že scházím z eenty, že se propadám do bažiny. Nebál jsem se a nastal jsem soustředěný. Vtoupil jsem do jakéhosi transu, do stavu ve kterém jsem již necítil tělo a mysl jsem měl dokonale jasnou. Měl jsem pocit, že sedím proti ženě, která mi psala, a že dokonale znám její fyzické podmínky. Tato žena se v dopisu zmiňovala o poruše ledvin. V těchto okamžicích jsem pociťoval, že přesně vím, že v její levé ledvině je jeden velký kámen, v pravé pak mnoho kaménků, jako písečných. Když jsem se dostal z transu, cítil jsem se unavený, jako bych překonal velkou námahu. Odpočinul jsem si a po hodině jsem pokus opakoval. Tentokrát se stav jasnozření dostavil po několika vtečinách a nevyvolal takovou únavu. Informativní výsledek byl totožný. V různých intervalech jsem během zbývajících čtyř hodin téhož dne pokus opakoval a dostal jsem vždy stejné informace.

Přesvědčil jsem se tedy, že tento výsledek musel být přesnou diagnózou oné ženy. Napsal jsem jí dopis, v němž jsem zároveň vylíčil, jak jsem k závěru přišel a poradil jí, které byliny a jak je má užívat. Po několika měsících jsem měl potvrzeno, že moje diagnóza o přítomnosti kaménků v ledvinách přesně odpovídala výsledkům. Dověděl jsem se také, že ona paní dodržela moji bylinkovou kúru a že se uzdravila.

Tato skutečnost otevřela nové perspektivy mým výzkumům a mé snaze pomoci trpícím. Pokračoval jsem v pokusech diagnózy na dálku a zdokonaľoval jsem svou schopnost vnímat smyslové podněty. Dříve než na jeden rok jsem si upřesnil nový metodologický postup. Mohl jsem pak opakovat experimenty podle své vůle, na vzdálenosti mnohem větší, až jsem se dostal na hranici 2.000 km.

"Kolik případů diagnózy na dálku jste až dosud určil?", ptám se.

To je nesnadné říci, odpovídá F.Ferda. Nedělal jsem nikdy součet. Každý případ potřebuje svůj čas. Chci pracovat s největším úsilím.

Někdy potřebuji 20 minut, jindy třeba 30. Za den stačím udělat průměrně 15 diagnóz. Jsou některé momenty v nichž vystačím s 20, 25 minutami. Kdyby to dovolil můj fyzický stav, mohl bych pracovat 20 hodin denně, ale nedělám to, každá diagnóza na mne zanechává stopy únavy a jsem si jist, že únava omezuje mé schopnosti jasnozření. Myslím, že jsem od roku 1964 do dneška formuloval cca 80.000 diagnóz.

"S jakými výsledky?"

Vždycky dostatečnými. Kasetkal jsem se ještě s onylem. V mých diagnózách mohou být místa, ve kterých se mi nepodaří cítit nebo vnímat úplný stav pacienta. K tomu dochází, jsem-li unaven. Ale to, co v pacientovi vidím, není nikdy pochybené. Dodatečně provedené lékařské analýzy vždycky potvrdily, že jsem měl pravdu. Mám jistotu, že se nemohu mýlit, protože v těchto momentech fyzicky pacienta je přede mnou jako otevřená kniha.

Č t u m i n u l é: Moje diagnostická metoda není statická, ale dynamická. Vidím současně zdravotní stav pacienta, ale i jeho minulost. Je nesnadné to vysvětlit. U každého fyzického narušení hledám příčinu, která je dalekší ke stanovení lékařské kúry. Na příklad najdu-li u pacienta kalcifikaci dorsálních změn, dám se do hledání, zda v jeho minulém životě nedošlo k eventuelním pádům nebo úrazům. Jestliže nenajdu, jdu časově zpět, hledám v životě jeho předků. Mohu odhalit, že toto narušení pochází od pádů nebo úrazů, které se přihodily dědečkovi nebo pradědečkovi. Podaří se mi jít v této metodě až 6 nebo 7 generací nazpět. Neznáměná to, že bych se dostal do kontaktu s duchy semřelých rodičů pacienta. Čtu to, co se stalo v minulosti. Je to jako bych si vzal na pomoc archiv, historickou knihu.

"Jak se podaří vytvořit kontakt se vzdálenou osobou?"

Všechno se přinutí nejjednodušším způsobem. Postavím si jeden objekt, jméno, místo, kde se ona osoba nalézá, nějaká věc, která dovolí udržet kontakt. Soustředím se, hledám volný prostor pro svou mysl, abych ji mohl nechat volně tékat a čekám. Mysl dělá všechno sama. Je jako radar. Vrhne ji do prostoru a jakmile dosáhne svého cíle, vrátí se a začne podávat informace. Pak se dám do psaní.

"Co píšete?"

Údaje o zdravotním stavu zkoumané osoby. Údaje, které se týkají nervového systému, psychického stavu, různých částí těla: srdce, plíc, jater, střev atd.: U srdce mohu říci: tvar, svalový tonus; tlak, plíc, systolický a diastolický, stav srdečních chlopní. U krve označím počet červených krvinek, leukocitů, krevní skupinu. Vidím všechno v celku. Na komplexní zjištění mi stačí 20 minut.

E x p e r i m e n t: F. Ferda mě žádá, abych mu řekl jméno osoby, kterou znám, jakkoliv vzdálené. Okamžik se zamyslím a řeknu jméno. Sensitiv začne uvažovat, kouří klidně cigaretu. Lidé v místnosti pokračují v zábavě. Nic ho neruší, nic ho nerozpětluje. Výraz obličeje zůstává normální, soustředěný. Žádné kontrakce obličeje, žádné grimasy, žádná zřetelná námaha. Asi po půldruhé minutě začíná psát, jako kdyby mu někdo diktoval. List papíru, který má před sebou se rychle naplňuje znaky a čísly. Po deseti minutách Ferda zdvihne hlavu a začíná sdělovat data, které se týkají osoby mnou uvedené. Je jich mnoho a jsou různé. Týkají se nervového systému, jater, metabolismu jater, vnitřností, plíc i funkce zlinných žláz. Sleduje podrobný popis artritických a reumatických bolestí dotyčeného, které stoprocentně odpovídají skutečné situaci oné osoby. Připojí ještě mnoho dalších podrobností, ale abych si mohl ověřit jejich hodnotu, musel bych vyřvat onoho člověka, aby se podrobil prohlídce.

Během konference konané včera večer v našem centru, říká ing. Jiří St. Hilbert, provedl F. Ferda jednu diagnózu podobnou té, kterou udělal zde. Zatímco mluvil o svých schopnostech, dvě osoby z publika se zvedly a odešly ze sálu. Byly to, jak jsem se později dozvěděl, manželé. Potom se muž vrátil a obrátil se na senzitiva. Dnes ráno moje žena vyvedla z nemocnice lékařské analýzy. Nyní je venku. Prosím vás, abyste udělal klinický obraz jejího zdravotního stavu, abychom jej konfrontovali s výsledky analýzy. Řád, odpověděl Ferda. Vzal list

z papíru a dal se do práce. Za 10 minut byla paní zavolána do sálu, kde jí mezi množstvím přítomných Ferda sdělil řadu lékařských údajů, které odpovídaly analýzám z nemocnice.

Když jsem se začal zajímat o tohoto senzitiva, říká prof. Rejda, byl jsem překvapen lékařským slovníkem, se kterým pracoval. Neřekne na příklad vysoký tlak, ale označí hodnoty: 180/225. U krve označí počet krvinek. U teploty udá i minimální variace proběhnoucí v jednom dni.

Během prvních setkání jsem vše registroval a pak jsem studoval dopodrobna každou z jeho odpovědí. Znála medicínu, fyziologii, ale jeho diagnózy obsahovaly specializované údaje, které zahrnovaly centrální disciplíny, na př. biochemii. Byl jsem proto nucen konzultovat kolegy z univerzity, specialisty v daném oboru, abych věděl, zda byla tato data přesná. Před nadávám, pokračuje prof. Rejda, jsem vzal F. Ferdu do Moskvy a představil ho kongresu vědců. V určité chvíli vstala jedna lékařka a řekla: "Dnes ráno jsme hospitalizovali jednoho 73 letého člověka. Podrobujeme ho zkouškám a analýzám. Proč nezkusíte svou analýzu na dálku?" "Kde?", odpověděl F. Ferda. Běže než za půl hodiny vyplnil dva listy údajů. Asi stovce přítomných vědců předložil diagnózu s ostatními 50 lékařskými údaji. Všichni křikli ohromeni výsokou specializovanou terminologií. Jejich údiv však ještě vzrostl, když přišly z nemocnice první informace. Byly to výsledky některých rozborů 73 letého pacienta a dokonale souhlasily s výsledky Ferdovými. Aby obdrželi všechny údaje, které senzitiv uvedl za půl hodiny, museli by čekat týden.

T a j e m s t v í : Zatímco jsme obědvali, přišel do jídelny ředitel chirurgické kliniky v Moskvě, který se nemohl zúčastnit našeho ranního sezení. Měl jsem nesnadnou operaci, řekl. Zákrok se podařil, ale nepodařilo se zastavit krvácení. Krvácení pokračuje, bojím se nejhoršího. Ferda okamžitě zasahuje. Váš pacient má velký nedostatek tromboplastu a protrombinu, řekl. Určil také numerický počet chybějících plastů a řekl, co je potřeba udělat, aby se krvácení zastavilo. Profesor mu ihned uvěřil, ordinoval to, co Ferda navrhl a několik dnů potom se dal pacient doprovodit do našeho hotelu, aby poděkoval člověku, který mu zachránil život.

"Je nějaké vysvětlení těchto výsledků F. Ferdy?", ptám se prof. Rejdu.

Je nesnadné najít vysvětlení, odpovídá profesor. Současné znalosti naznačují, která věci nejsou v zásadě nemožné, ale nedovolují to vysvětlit. Věřím, že se Ferdovi podařilo podříditi si a částečně využít svou mysl. Tajemství spočívá v ní. náš mozek má nesmírnou kapacitu, kterou nevyužíváme. Velký Komputer může mít kapacitu informací kolem 10 milionů bitů za vteřinu. Lidský mozek může dosáhnout 140 milionů bitů za vteřinu. Vpraktickém životě nám slouží 16-20 bitů. Celý zbytek spí, je to nevyužitá energie. Jsou osoby, které z raných důvodů jsou schopné využívat této neuvěřitelné energie a tedy tedy máme fenomény. Věřím, že Ferda je člověk, který toto tajemství našel.

/překladatel anonymní/

Pozn. redakce:

Převzali jsme tento překlad článku z blíže nespecifikovaného italského časopisu navzdory - nebo právě pro - jeho zřetelně kontroverzní charakter. Podle nás se jedná jen o velmi povrovní, dobově úzce omezenou interpretaci t.zv. parapsychologického či paranormálního fenomenu, který by si spíše zasluhoval pojmenování "mutační projev". Právě z tohoto novinářského úhlu pohledu, vyjadřujícího a zároveň formujícího obecný vkus, který odráží - zvýrazňuje při tom veškeré jeho zkreslující nectnosti - "vědecké" pojetí světa, tyransky nad námi dočasně panující pomocí široké škály zjevných i méně nápadných represí, je zcela patrna veškerá ubohost našeho chápání všeho magického v jednotném plánu univerza, vyčerpávající námaha, kterou vynakládáme k tomu, abychom jej mohli z naší současné vize světa i nadále vytlačovat. Obětí této poněkud zastydělé a v každém případě přemrštěné násilné interpretace světa /i když je na místě říci, že jistě dávka násilí je nezbytná k jakékoliv interpretaci/ se stává i sám "senzitiv"; nevědomě přebírá dobové lékařské konvence, především terminologii /a tím i mnohé jiné návyky/ a rozměňuje v této napodobivé snaze síly /na rozdíl od renesančních osobností typu Paracelsa/, cítí v této intolerantní době potřebu alespoň se přiodit svrchním šatem "vědeckého" pojetí světa, aby nebyl smečkou jednostranných vykladačů skutečnosti rozsápán či ukamenován jako šarlatán. Přitom nelze ovšem popírat, že jakákoliv koncentrace vyžaduje nalezení svého ohniska, svedení širokého toku vědomí k úzké skulině pozornosti, přičemž tímto ohniskem či skulinou se může stát prakticky cokoliv. Je smutné, že k tomu, aby mohl F.Ferda přivádět k údivu stovku v tomto ohledu poněkud prostoduchých specialistů na nějakém kongresu, byl plíživě pracujícími inkvizičními metodami dnešní doby přinucen svěst darované síly - které si v žádném případě nechce a ani nemůže podržet pro sebe, protože patří k přirozeným tendencím těchto sil být se samozřejmou nezištností předávány dále - do kalné a vysychající stružky toho, co jsme dnes v převážné většině ochotni pokládat za "objektivní realitu". Věřím, že nebýt tohoto tlaku, jehož se stal sám obětí, mohl přenést F.Ferda břemeno svého poslání mnohem dále, do netušených a snad i spádných krajin duše; vůbec si nemyslíme, že bychom si v situaci, v které se již řadu století nacházíme, mohli dovolit promrhat další šance, házet pod nohy mutačních metamorfóz klacky předsudků. A tak nezbyvá, než konstatovat smutek nad tím, že vše na co se zmůžeme, aniž bychom se z minulosti vůbec poučili, je navlékání svěracích kazajek vizionářům a prorokům, které nám ve vzácných chvílích milosti sesílají bozi.

- fak -

Filosof je špatným svědomím své doby

F.Nietzsche

Síla přichází až tehdy, když jsme přijali svůj osud bez vyčítek

don Juan /Carlos Castaneda: The Second Ring of Power/

Tázání je zbožnost myšlení

M.Heidegger

P O S T E S K

Benátské zrcadlo,
 kupec se lhostejně
 prohlíží,
 ale on nervozně
 přeshlapuje,
 kroutí se a ruce natahuje,
 proč jenom nejsou takové jako
 v tanečních

v bílé
 Ruka s rukou se pohladí,
 jak jsou sametově hebkounké
 temně rudé od ostružin
 zralých třešniček
 z žádných oveček, jehňátek či
 obětních beránků.

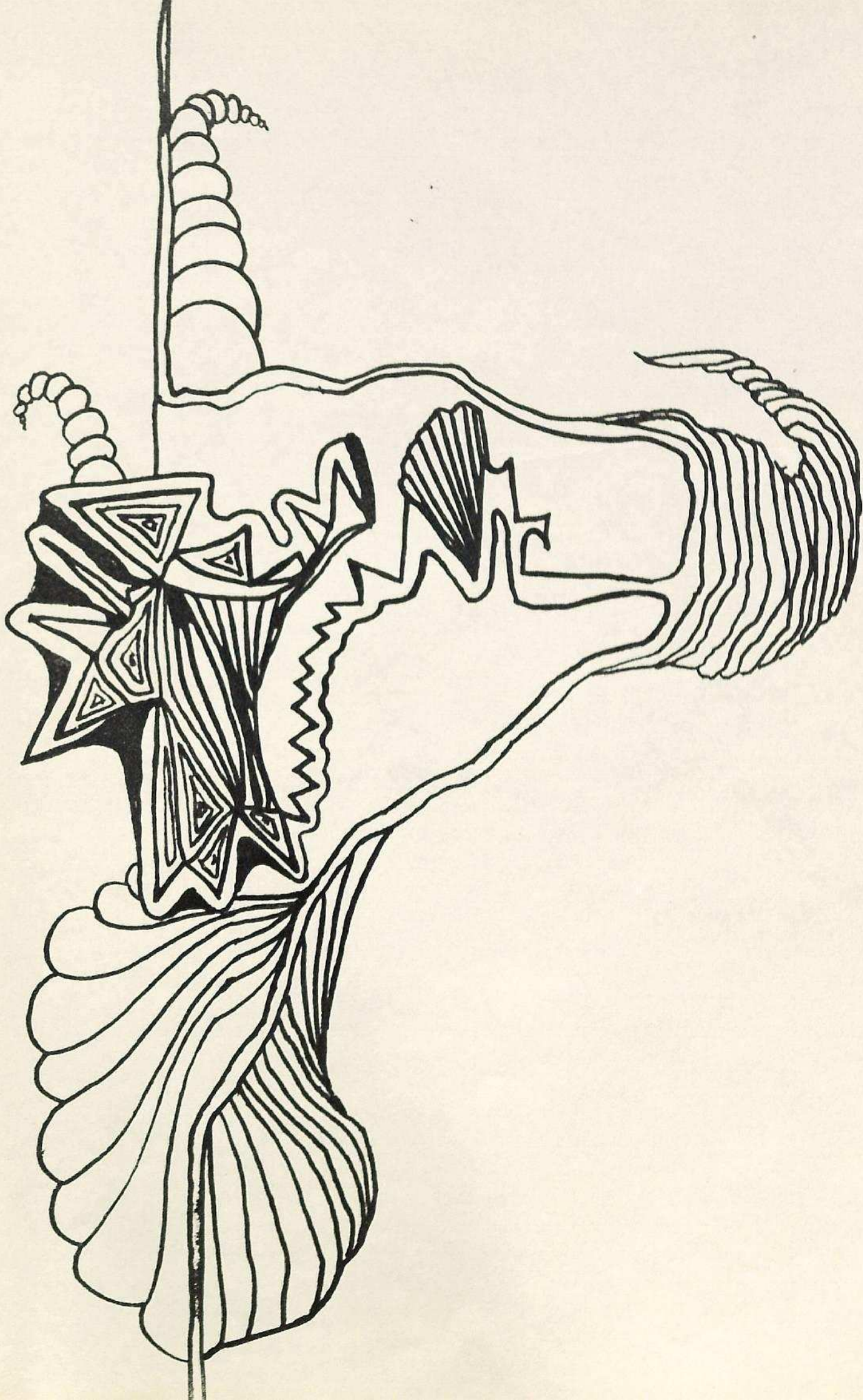
Jsou pravé, takové jako má
 kardinál.

C h c e t e - l i p o z o r o v a t

s v ě t ,

neobejdete se bez deníku příhod.

VRAŤTE SE K PRAKTIKÁM NAŠICH PRABABIČEK !!

Inkoustové datování rukopisů

Tato převratná, univerzální a naprosto spolehlivá technika datování vznikla jako většina jiných velkých objevů náhodou, lépe řečeno jako vedlejší produkt činnosti velmi odtazité povahy.

Vše začalo albem starých pohlednic se zprávami rodinného charakteru, které bylo nutné zreorganizovat či zrestaurovat dle změněných kritérií. Nejprve jsem nikterak objevnými technikami pohlednice z alba vyčlenil - t.j. vytrhal. Byly jich stovky, všechny z období 1905-78. Nejdůležitější ze všeho však bylo zbavit je lepidla, které se v důsledku nevyhovujících podmínek uskladnění rozeschlo a začalo lepit lépe, než za mlada. Na mnoha stránkách objemného alba - o váze 21.5 kg - se roztéklo a hrozilo pohlednicím naprostým znehodnocením. Nemínilo zaschnout na žádném z míst, kam jsem album zkusmo na různě dlouhou dobu umísťoval, jako na příklad do průvanu nebo pod plynová kamna, a zůstávalo v konstantním stavu plné lepidlové pohotovosti. V tomto roztéklem stavu byla jeho přítomnost přímo neuvěřitelná a tato skutečnost charakterizuje obzvláště lepidlo - i když se sluší používat spíše plurála, protože v průběhu zhruba čtyřiceti let existence alba se stále dolepovaly pohlednice nově došlé a nejednalo se ani zdaleka o jediný druh lepidla - na pohlednicích se starších období; jako pracovní hypotéza se dá tudíž říci: čím starší, tím lepší /v tomto případě ovšem nebylo o co stát/. Totéž se dá i říci, a to je pro nás důležitější, i o inkoustu, jehož chronologická škála je ještě o pár desítek let bohatší, než u lepidel.

Datování smotné se pak provádí takto: ponoříme-li různé druhy inkoustů, rozložených na pohlednicích /dle předběžných odhadů se jednalo zhruba o 130 druhů inkoustů bohatých barevných odstínů/ na přiměřenou dobu do vlažné lázně - neměla by být příliš krátká, neboť v tom případě by na inkousty starší generace nijak nepůsobila, ani příliš dlouhá, neboť spoluprací vlažné vody a nejkvalitnějších inkoustů by novější pohlednice propadly totální zkáze, ale jen po takovou dobu, během které mohla být působením vlažné vody odstraněna z pohlednic i kvalitní lepidla, a pohlednice by při této operaci utrpěly relativně nepatrné škody -, dostaneme velmi překvapivé výsledky. /Zkoušel jsem ve své přiměřeně vybavené koupelně experimentovat i s vodou chladnou, ta však byla prakticky bez jakýchkoliv žádoucích účinků: dokázala sice zničit rozmazáním inkoustu text na pohlednicích po roce 1938, nedokázala však zbavit pohlednice ze žádného období lepidel, takže jsem jí byl nucen zavrhnout jako naprosto nevyhovující. Voda horká, případně vařící, sice lepidla odstraňovala velmi rychle a spolehlivě, většinou však i se známkami a často i s částmi pohlednic z méně tuhého či méně kvalitního papíru. Navíc působila újmu nechráněným prstům, které se nezbytně musely celého procesu zúčastnit, neboť bylo zapotřebí citlivého matlání ulepených míst a neméně citlivého odtrhávání útržku černého papíru, tj. zbytku alba./

Po celé sérii vyčerpávajících zkoušek se ukázalo, že optimálním technologickým postupem k odstraňování lepidla, tedy prvního kroku k restauraci pohledu, a zároveň - což je nesmírně zajímavé - poskytující i ideální parametry pro inkoustovou zkoušku, je nechat působit proudící vodu seřízenou jemnou manipulací obou kohoutků na 35-36 stupňů Celsiovy stupnice, na ulepené či umatlané, respektive zkoušené místo po dobu 10 až 12 vteřin. Z míry poškození textu, která je patrná prostým okem u všech pohlednic psaných po roce 1927 a pod lupou i u všech pohlednic psaných po roce 1914, pak zkušený odborník snadno určí s poměrně značnou přesností /tolerance plus minus 6.5%/ dobu vzniku zkoumaného písemného projevu. Nutno v této souvislosti podotknout, že se považují za odborníka na inkoustové datování rukopisů z 20. století, se specializací na rukopisy pohlednicové, i když nepochybuji, že tato technika má všobecnější platnost, což ovšem nemohu v dané vývojové fázi této nejnovější datovací techniky zatím vědecky prokázat, a to především z toho důvodu, že postrádám dostatek vhodných rukopisů přiměřeného stáří, abych mohl rozšířit experimenty tím-

to směrem, t.zn. do století devatenáctého a případně ještě dále. Ale vraťme se k výsledkům mého zkoumání; dříve bych ještě rád podotkl, že na rozdíl od převážné většiny vynálezů a převratných objevů posledního půlstoletí se nejedná o týmovou práci, ale k objevu této datovací techniky jsem dospěl zcela samostatně, i když musím objektivně přiznat, že s poměrně primitivním laboratorním vybavením.

Inkousty duběnkové, které začaly mizet okolo roku 1931, se zásadně nerozpíjely a po aplikaci vody nerozmazávaly, t.zn. neztrácely ani v nejmenším tvary, a to ani na nekvalitním papírovém podkladě; ztrácely pouze barvu, a to v nepřímé úměře ke svému stáří. Po výše popsané proceduře na příklad inkoustem psaný text na pohlednici z roku 1905 vybledl naprosto nepostřehnutelně nejen pro lidské oko, ale i pro zvěšovací lupzu. Teprve pečlivou srovnávací analýzou bychom zjistili nepatrné změny v intenzitě barvy tohoto duběnkového inkoustu. /Jen pro ilustraci: k úplnému smazání textu by bylo třeba podrobit jeho havraní černě, která ani po 74 letech neztratila nic na své intenzitě, podle mých propočtů buď 129 hodinové lázni v tekoucí vlažné vodě o teplotě 35.5 stupně Celsiovy stupnice nebo dvojnásobně dlouhé době stimulace ve vlažné době stojaté teplejší. Z toho plyne, že stupeň vyblednutí, vyjádřený v % by se po 10 vteřinách vlažné lázně rovnal pouhé jedné a půl miliardtině promile, i když nutno říci, že blednutí pohlednicových textů v těchto podmínkách neprobíhá lineárně - což ostatně platí i pro stav přirozeného uskladnění, t.zn. vlepění do alba; v první vteřině kontaktu s vodou je 39x intenzivnější, než v deváté vteřině, a 48,72x intenzivnější, než v poslední, desáté vteřině. Ve vodě, ohřáté na pouhý jeden stupeň pod bod varu by tento text, psaný kvalitním duběnkovým inkoustem sice zmizel už za 46 minut a 13 vteřin, v obojím případě - jak ve vodě chladné tak horké - se však jedná o nerealizovatelný experiment, protože dříve než inkoust by účinkům vody podlehl textový podklad, v tomto případě pohlednicový papír - o datování pohlednicového papíru pod vodou si však něco řekneme až příště. Duběnkový inkoust méně havraní /černomodrý/ z poloviny dvacátých let bledne rychleji, a to zhruba 5,5x. Jeho poločas rozpadu je tedy za stejných okolností jako u inkoustů starších typů zhruba 4.5 sekundy; v porovnání s prudkým zlomem, ke kterému došlo v letech 1931-2 je to však stále ještě inkoust vysoce kvalitní. Ale po tomto datu jde již kvalita inkoustu velmi prudce dolů; inkousty let čtyřicátých se rozmazávaly pod vodou značně rychle, ale přece jen ještě poněkud stydlivě a s jistou dávkou půvabu proti inkoustům let šedesátých a sedmdesátých, u kterých postačuje jedna jediná kapka vody o hmotnosti 10 na minus devátou gramu /a to nemusí být ani vlažná!/. k totálnímu znehodnocení 1.5 cm² podkladové plochy z jakéhokoli papíru, což může být velmi nepříjemné, jedná-li se o místo stěžejního významu, na příklad o datum sepsání textu nebo místa podání na pohlednici s nečitelným razítkem /a těch je podle mých přesných propočtů, odvozených ze statistického vzorku 812 pohlednic, 77,8%/. Přitom je zajímavé, že papír krídový, objevující se koncem padesátých let, poskytuje mizerným inkoustům dneska více ničivého prostoru, než zdánlivě nekvalitní papír čtyřicátých, tedy válečných, a padesátých let, do kterého se takto nestabilní inkoust vpije jak do ružového pijáku.

Kromě rozmazávání a rozpíjení inkoustů na podkladovém papíře a ztrátě barevné intenzity jsou zde ovšem i další charakteristické projevy inkoustů, které nám mohou být platnými pomocníky při detailní analýze. Jedná se na příklad o změnu barevného tónování nebo přímo o změnu barvy. Tak na příklad inkousty zhruba od roku 1926 postupně hnědnou, což je proces v normálních podmínkách sice dlouhodobý, v podmínkách laboratorních po aplikaci vody ho však lze urychlit až šestmilionkrát.

Jedním z hlavních úskalí tohoto nového metodického přístupu k datování rukopisů jsou ovšem neodpovědní jednotlivci, kteří jsou schopni psát inkousty s deset i více let propadlou záruční lhůtou; pak se nám může vyjímecně objevit text psaný poměrně kvalitní modročernou duběnkou ještě na příklad v první polovině padesátých let, což je ovšem za normálních okolností zcela nemožné. Zkušeného odborníka nemohou samozřejmě takové - ostatně dosti vzácné - případy, vzniklé buď prostou náhodou nebo vrozenou šetrností, s kterou se využívá starých zásob, vést z míry. Takové vyjímky právě naopak tím, že jsou ihned jako falzifikáty rozpoznány, potvrzují praktickou použitelnost a spolehlivost mé datovací techniky.

A na závěr si ještě shrneme hlavní charakteristické rysy inkoustů v různých fázích dvacátého století, a jejich chování ve vlažných koupelích, aby si i laici mohli utvořit základní představu o dobrodiní, které lidstvu zavedení mé datovací techniky přinese.

- 1900 - 1914 - inkoust bledne tak nepatrně, že míru blednutí lze zachytit jen detailním rozbořem pod kvalitním mikroskopem. Inkousty se vyznačují velkou stabilitou, a to jak v tvaru tak v barvě, a vysokým leskem. Převážně se používala duběnková havraní čern. O rozmazávání nemůže být ani řeči.
- 1914 - 1918 - kvalita inkoustu byla v důsledku války poněkud kolísavá, v podstatě si však inkousty tohoto období zachovaly všechny charakteristické rysy inkoustů období předcházejícího. Stopy blednutí pod dobrým mikroskopem patrnější.
- 1918 - 1926 - na rozdíl od předcházejících období již nelze hovořit o havraní černi, v oblibě barvy spíše modročerné, i když spíše než o oblibě by se dalo hovořit o zhoršených technologiích a materiálech výroby. Přitom se rovněž pochopitelně používaly i kvalitní - z hlediska nadcházejících období - inkousty barvy zelené, fialové i červené. Blednutí pod vlažnou vodou lze již se většinou případech zachytit prostým okem, i když jsou tyto změny velmi drobné.
- 1926 - 1931 - totéž jako u předcházejícího období, jen stopy blednutí patrnější a často dochází i ke změně barev z modročerna do hněda, vzácněji do světlé hnědozeleně. V žádném případě však ještě stále se nedá hovořit o rozpíjení či rozmazávání.
- 1931 - 1934 - první známky rozmazávání, nikoliv však ještě rozpíjení. Rozmazávání, přestože je v porovnání s předcházejícími obdobími kvalitativní změnou, má dosud jen velmi skrovný ráz.
- 1934 - 1939 - stopy rozmazávání intenzivnější; objevují se i první nepatrné známky rozpíjení na méně kvalitních podkladových plochách. Další ztráta inkoustového lesku, výrazný přechod ke světlejšímu tónování.

- 1939 - 1945 - toto období lze v důsledku mimořádných podmínek charakterizovat jen obtížně, je nepochybně přechodem mezi obdobími předešlým a nastávajícím, neplatí to však všeobecně. Kvalita inkoustů i papírů značně kolísavá, více než v jiných obdobích. Z této doby navíc nebylo dostatečné množství statistického materiálu.
- 1945 - 1956 - inkousty mění prudce barvy, rozpíjejí se a rozmazávají, matné, zcela bez lesku. Přesto ještě patrná návaznost na období druhé poloviny třicátých let. Snížená kvalita papíru.

období nejnovější - inkousty nové generace, čistě chemické, vysoce nestabilní, návrat k lesku /falešnému/, často mají líbivou barvu Giottových nebes, nesnáší však sebemenší zatěžkávací zkoušku, inkoust je citlivý i na nepatrné zvýšení vlhkosti ovzduší, i na pouhý dotyk. Většinou užívaný na křídových papírech /u pohlednic/, takže se sice nerozpíjí, ale zato nesmírně snadno rozmazává i pouhým přejetím prstu po podkladové ploše. Schází ostrá a lesklá čern, jakož i tmavší tónování.

O s i ř x e l á t ě l a

Dva vědci čmárali cosi na zeď.
Děšt nad tím zaplakal
a oni utekli.

Planoucí myšlenku spláchl do propasti nicoty,
ani psi po ní neštékli.

Do souvrátě pod lesem zaseli svůj žal,
sklidili nenávistné pohledy lesní zvěře.

Jejich nemocné duše se na ně smluvily,
a ráno zmizely v žhavém slunci.

Používáte plnicí pero?

Dotáhněte tuto stylisaci na doraz!

Chcete být rafinovaným kašparem?

POUŽÍVEJTE VÝHRADNĚ

mrazuvzdorný

Zimní inkoust

V $\frac{1}{2}$ del čistého lihu nechme louhovat
úlolek skořice a jeden hřebíček.
Po 24 hodinách přidáme několik
kapek citronu a extrakt pečlivě
přefiltrujeme. Přidáme lahvičku ru-
mové esence a lahvičku inkoustu,
barvy odpovídající požadované
dispozici plnicího pera.

Lauterbach
/pro zvláštní příležitost/

Posel, o kterém Lauterbach nevěděl a sotva mohl někdy tušit čeho je schopen, byl na cestě. Zatímco si masíroval tvář zvláštním přípravkem, tedy vykládal některak poseruhodná, uvažoval. Měl totiž problém s kterým by si věděla poradit i jeho posluhovačka. Jestli má dobře s sebou spít, a má-li podniknout jisté kroky, myslel si, že by měly být velmi účinné, proti svým odporům. Masáž byla příjemná, měl hladkou tvář a nutkání prohlásit začínající den zcela vyjimečným. Posel byl už, ale na cestě a to Lauterbach nemohl vědět.

Generál si coubl tvář a úplně zapomněl, jak si chtěl počínat toho dne rána. Každý den měl ve zvyku pronést celňující myšlenku a dost klasičtě. To ráno mu to úplně vynechalo, snad protože posel byl na cestě? Generál Lauterbach vyčetl, že přichází ten pravý okamžik. Jeho velké myšlenky se srodí před zrcadlem, ano zrcadlo, pomyslel si, tak dlouho jsem nevěděl. Generál se napřimil a sadil na lesklou tvář. Byla po masáži a hebká, jeho jindy temné kruhy pod očima měly světle modrý nádech, jaká skvělá příležitost, pomyslel si, jaká příhodná chvíle říci uhlazenou myšlenku. Zrcadlo má takový krásný lesk. Musí to být snědá, odvádná myšlenka, dnes musím říci skvělost....

Něco zaklepal.

Generál Lauterbach si uvědomil, že toho dne rána nepropese šlavnatou, snělostí prošípanou myšlenku, která by ho v dějinách posunula o dalších pár příček nad všechny, která by mu přignala řád, o kterém neměl ani tu nejmenší představu.

Musel jít přivítat nečekaného hosta.

Prostáček, pomyslel si, jak je ošrbaný, sotva stojí, a ještě ke všemu přiběl navhod. Kdyby se jenom trochu spozdil, mohl bych mu nabídnout neotřelou myšlenku, jaká se vylihně po příjemném prospání, ach jak je unavený! Ten den, který tak slibně začínal příležitostí a neopakovatelnou a zcela vyjimečnou, je pro me utračen a zrcadlo má stále ten omamující lesk. Generál se na chvíli probíral, nedal na sobě znát svůj náramek, svou sklíčenost, třeba se sepal.

"Proč jste přiběl?"

Posel, unavený po dlouhé cestě, ani nevnhlédl. "Ta potěšující správa...?" Generál ho přerušil. Vzte si na zebe maškarní kostým. Život nepotřebuje vaši početa neúčinného, který si jenom chce napravit svědomí!

Byl to okamžik, proti kterému nabývaná oházelost zrcadla se zdála být nicotná. Generál si uvědomil, že řekl myšlenku, po které od rána toužil, která měla tu obvyklou valetnost, ale byla krutá.

"Dobré správy jsou prospěšné snilkům", pokračoval generál a zhlédl se do zrcadla, ještě si musím vyzkoušet chloupy a nosu, ano pro snilky jsou jsou dobré, ti se snad s ním umí ještě těšit, velcí a silní je nepotřebují, jenom odvádnější posrnost, soustředěnost jim potom echází, vlastně jenom me, já Vás nechci poslouchat.

Posel se na okamžik ohlédl, ve skříní hned napravo byl pověšený maškarní kostým, líkala ho ta barevná pestrost, ale bylo to ohlédnutí jenom na chvíli. "Chtěl jsem Vám jenom říci, ta dobrá správa, já jsem ten snilek, který ji potřebuje, který se s ní dokáže těšit, ale náleží Vám". Generál Lauterbach zaslouchl mladíkova poslední slova, na chvíli se přestal pronlíet.

Byl spokojen se svým vzhledem.

Před oknem za oknem

Tma, jako by všichni měli černé roušky na očích
nebo jim snad někdo řekl, že si budou zase
hrát
stěží si vzpomínají na tu, s kterou si
savávali oči v dětství
ale při té hře nebylo na co vzpomínat
Na dlažebních kostkách, místo v měkké trávě
budou si hrát
před oknem bývá někdy i hezky
na co všechno se budou ptát,
snad ne na to
proč se sde šelí.

Vdrhujeme svět jen prostřednictvím naší pozornosti...kdybych na svět
svoji pozornost nasamřila, shroutil by se.

Carlos Castaneda: Tales of Power

Cestování, nejel-li jsi krevna na severní točnu, na Kongo mezi Bajaky,
bývalo před válkou hračkou...Tehdy bylo k cestování třeba jen něco peněz
a sáravého žaludku, to bylo tak skoro všechno. Člověk, jenž měl to-
to obojí v pořádku a natoužil si vyjít za hrana své rodné obce, zabab-
lil si krátka trochu práce a kartáček na zuby do malého kufříku, kou-
pil si v dopravě kanceláři jízdní lístek, dal své ženě nebo mamince
hubičku a jel...Ale dnešní cestování - ó, to je jiná historie! Nejdřív
předpokládá, že peníze máte pohotově a žaludek v pořádku - nejdřív si
tedy musíte opatřit cestovní pas. To bývalo listina, již jste jindy ché-
něli jen tehdy, jel-li jste nejímž do Patagonie, a pak ještě jen tak
"pro věhlasné případy", jako kdyby jste v cizině v zlosti někoho zabil,
kdybyste se tam chtěl oženit, nebo kdyby vás tam považovali cizincem na
mezinárodního zločince. Jinak se vás po ní na cestě nikdo neptal a při-
vezli jste ji v náprání kapsy nasmáklanou pěkne zpátky. Jenom v Rusku si
na pasy náramně potrpěli. Tam byl pasport nesmírně důležitá věc, bez níž
tam nebylo možné ani navštívit totu v sousední vesnici. Pasport byl tam
smochem víc, než člověk, dával mu právo na život mimo sá kriminálu, a
člověk byl vlastně jen nositelem pasportu. Huže, jelikož se ruská admi-
nistrativa na světové války tak skvěle osvědčila, zavedly si pasport
hned po válce všechny státy celé Evropy. Chceš-li si zajet do Lipska na
veletrh, do Vídně na sjezd lékařů, nebo do Jugoslávie na návštěvu nenoo-
ného příbuzného, musíš si opatřit cestovní pas - jinak ani krok, milý
občane!...

Karel Schenapflug: Paříž /obrášky z evropské Mekky, z pouťi na počátek
roku 1923/

[illegible]

halže	náhrdelník, točenice	hebnové	ebenové
hlásky	strážný	hlavně	chopělé poleno
hesa	125 m, řecké stadium	hevedná neodrost	tělesná neodrost
hevado	svíže vábec	hrdlovati se	zahrocovati někoho
hruda	hruda, hrubý kus	/s někým/	rvati se s někým
hrucka	rudka, červená hlička	humno	mlát, stodola
charakter	známá, osjek	ohaterý	ohátrný, ubohý
/čelny/	/Antikristův/	ohavačka	oháva
chuť duchem	kdo nám vysokomyšl	jablko arnaté	granátové
	ale má to, se bez toho	jáhen	diakon /úřad v církvi
	s jeho milostí a sio		apoštolské/
	byti namáko, a s toho	jařiti	miti, pokládati za
	pod jeho mocnou rukou	jest jasn	je pokládán, považován
	se podává, i o bližních	kancelář	1. písař 2. ten, kdo upi
	svých dostojejší nežli		soval paměti, historie
	o sobě soudí		3. evangelista /staro-
karbunkulus	drahokam		český/
kázeň	1. učení, poučování, nepo-	klejovaté	doly, knichá klí nebo
	mindání 2. vjehova 3.	stuanice	lepkou sami /asfalt/
	trestání		brali
slavnost	shromáždění droid	kment	jeoné, bílé plátno
klisení		kollyrium	mast oční
koltry	kobercové, látkový ná-	kormoutiti	1. v pohyb uváděti,
	věs, záclona, draperie		varužiti 2. kaliti
kortyna	žalony, opony, záclony		3. karmcovati, trápiti
králík	těš menší král, carevič	krhavý	komu tebe s očí
krmíčka	menší krmě, jídlo	kravý sobytok	vykravý
krt	krtek	krumpír	řemeslník, který umí
krápě	krápěj		vyhlívat nedvabin, slatem
křtalování	kadeření, splétání vlasů	kupadlo	koupelista
lekně	leknin v moři	letnice	svátky svatoctvé
lecník	hadač podle leon	lotr	lupič, kbojník
letfice	loupeživý, valesný lid	lupina	šupina
labe	lebe	majestát	velebnost, atan, tran
mámiti	konaly uváděti k bezbož.		velebnosti
nan	otrok, vasa	mandát	rozkaz, nařízení vlády
nerinář	lekník	medonice	pánev, umyvadlo
medle	nuže, tedy	met/metem/	mošt, víno
mláto	plevy, otravy	mláhem	mlčky
morai	morový	mrva	opatrné smetí
mraký	hanebný, necudný	mrutá /řet/	smilá, zkažená, ohavná
muštrůk	sebilování vojaka	musika	našeňai náetroj
mylné	sklamsvetedné, stočené	nábytek	ženo člověk nabyl
lubiště	falešné střilející	náclník	co se klade na čelo
náděni	vešmání, inspirace	neoblebaik	kdo jí tí chláb, čelodín
nečinlý	nevytíhly, nepochopitel.	neupřáhané tel.	neukročené telátko
novak	nedávno získaný,	nedvěd	nečvěd
	novověrec, proselyta	novina	správa, svěst, novinka
oděni	zbroj	odpor	1. odpor, boj 2. rozpor
bez odporu	bez neshody,		3. námitka
	bez rozpakování	otaflovati	obložit
outek	útek	papršek	paprsek
pardas	pardál, levhart	pavéna	štit
pavlače	vjetupky	peoník	pecon
peřestý	pestrý	pivnice	epikirna
plac	náměstí, divadlo	plácka	náměstí menší
planetář	kdo z netesných planet	pláštěv	ploutev
planetník	a hvězd prorokuje	plavý	kluzký
poběhlík	přeběhlík, odpadlík	poběhlac	přeběhlík, odpadlík
pobožnice	stěny	početní	předměstí
podnož/i/	truce, stolička	podleak	dolejší okraj, křtu

účinnost	dobrodělný, almužný	úřet	dořet
uháněti	potápěti, pohaněti	ujet	strýc
ukydání/běhové/	hovnívalové	uláčení	vyláčení, udržování
umění	1. posádky, rozum/znosim/	umítati	vnáseti, vnásovati
	2. dovednost, umění	uprostraniti	s úzkostí vyvésti
upřimý	přimý, dokonalý	usmykliti	návratiti se k arde
ustatý	unavený	sobě	svému, dát se poučiti
ustavičnost	vytrvalost, stálost	ustavně	pořad, nemělně
útrka	pohánění, potupa	valchář	kde čisti smako
velryb	ohluda mořská	vetchost	stati, sečlost
vetšeti	stárnout	vendějši	kalečovní
věječka	lopata	věnik	věno; zastření
vládař	správoe	sobě volně	svěvolně
vrahoviště	pramenišťe	vrě	velká síť rybářská
vedtý	sasatý	vřip	davřip, rozum
vynimati	trnati	vypulerovaný	unáčený
vytřelek	větvička, ratolest	vývoda	vévoda
vzethá	dara, úplatná	vzdělavati	stavěti, budovati
nabradla	nábradli	zahojiti se	vaniti se
schrálitá/běh/	s hrálem	sápal	oběti/sápalné/
sápleta	1. sáplacení	sahjkoveti	pohlavkovati
	2. zalátované místo	/bez/saviti	s nepřikrytou hlavou
bez rástavy	bez zastavení	slolajce	kde sle laje, nadev
slotaik	čábel	snámost	posnání
snik	povýšení	splacená	sápletovaná
spytatel	Buk, který se našeho	rostlina	rostlina
	nitra nahlédá	zvelení	sevojení, adopce
zvelený	vyvolený k tomu, aby	/na syoy/	
	byl hesiásem	ženina	vedlejší žena, souložnice
židoviny	skráň	žoldněř	voják
žolá	služba, plat	žvš	žvanil, tlachal
žvati	žvaniti, tlachati		

Nahlišis, že je to pouze alkohol, jenž je schopen kompenzovat ztrátu vřeholných činn a prožitků. Jen on, který přine vylučuje trvalé vyžití se v dřevnějších činnostech a zábovách, naslňuje pojmenování démon.

Jack London

Moje chyba - hleděl jsem příliš do skutečnosti, nikoliv do iluze. Skutečnost je iluze a skutečnost iluze.

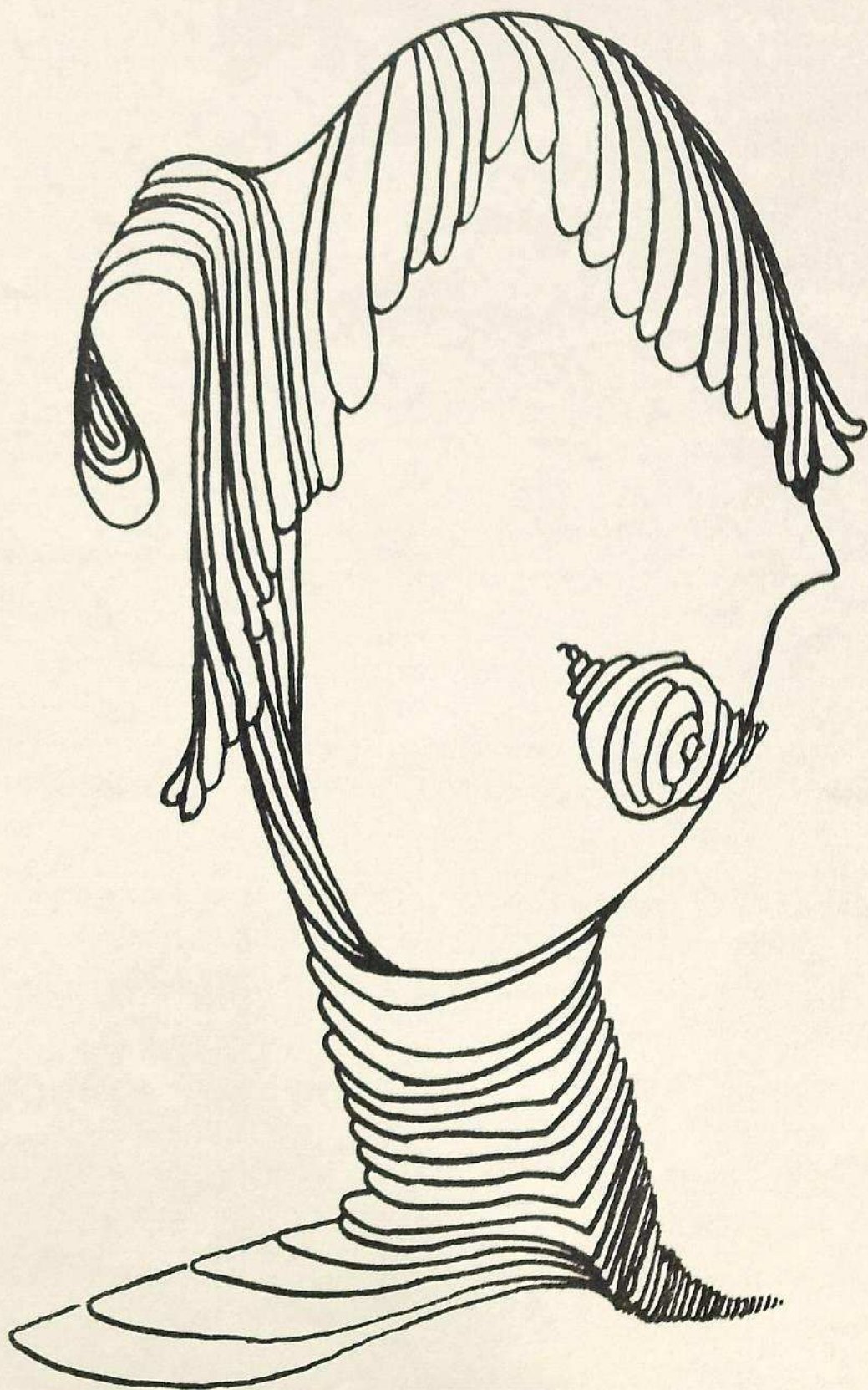
Papež Pavel VI
/výrok z mladých let/

Člověk má nakonec vyjvat zvíře, které ho sežere.

Neznámý autor pod dlouhotr-
vajícím vlivem příjise

Naléhavé sdělení

Solidarita opilec a vykořisťovaných je pozitivnějším vkladem do nepravděp-
dobného spasení života současných generací, než úzkostná a trvalá "rva-
voat" "stabilizovanějších" složek společnosti v tupém a unavujícím, čes-
to i nákeřném boji všech proti všem.

Napsáno r.1935, poprvé publikováno nakladatelstvem Rascher Verlag v Zürichu r.1936 ve švýcarském vydání "Das Tibetische Totenbuch". Z anglického překladu R.F.C.Hulla přeložil V.Faktor.

Prive, než se pustím do psychologického komentáře, řekl bych rad a kolik slov k vlastnímu textu. Tibetští kniha mŕtvých neboli Barde Thödol je knihou instrukcí pro mŕtvé a umírající. Podobně jako Egyptská kniha mŕtvých se má stát průvodcem mŕtvého po dobu jeho existence v Barde, symbolicky popisovaném jako čtyřicetidevítidenní přechodný stav mezi smrtí a znovuzrozením. Text je rozdělen do tří částí. První část, nazvaná Čikhaš Barde, popisuje psychické dění v okamžiku smrti. Druhá část, neboli Congid Barde, se zabývá novým stavem, který nastává brzy po smrti, stavem "karmických iluzí". Třetí část, neboli Siapa Barde, zachycuje první snahy instinktu zrození a přeměnitelnosti. Je charakteristické, že i nejvhodnější podmínky k hlubokému smíření a osvícení, a tudíž i osvobození, nastávají v průběhu procesu umírání. Později se objevují "iluze", které nakonec vedou k reinkarnaci, osamňující jas slábnou, stává se pestrějším a více stále děsivějším. Tento sestup je doprovázen postupným odcizováním vědomí osvobozující pravdě, a to tím víc, čím je okamžik fyzického znovuzrození blíží. Účelem instrukcí je upoutání pozornosti mŕtvého na všechny po sobě jdoucí fáze přeludu a klamu, a na stále přítomnou možnost osvobození, a vysvětlit mu tak povahu jeho vizi. Text Barde Thödol recituje lama a tla zasmulcho.

1-jednou z Jungových nejúspěšnějších žáků, dr.Josef Birchovi, analytickému psychologovi z Los Angeles v Kalifornii, který s dr.Jungem v Guryonu o psychologickém komentáři diskutoval a pomáhal i s jeho anglickým překladem, je vydavatel sávaná na úvodní varování, adresované východnímu čtenáři: "Tato kniha je určena především západnímu čtenáři a pokouší se popsat důležité východní zkušenosti a pojmy pomocí západních termínů. Svým psychologickým komentářem se dr.Jung pokusil celou záležitost usnadnit. Použití termínů, které jsou západnímu čtenáři familiární, ale pro východní mysl v některých případech problematické, se proto sáá nevyhnutelné. Jením s takových problematických termínů je "duše". Podle buddhistické víry je "duše" přehrává, je iluzí, a proto postrádá reálnou existenci. Německé slovo "Seele", které je používáno v původní německé verzi psychologického komentáře, není synonymem anglického slova "Soul", a koliv je tak běžně překládáno. "Seele" je starobylé slovo, posvěcené germánskou tradicí a užíváno vynikajícími německými mystiky, na př. Eckhartem, a velkými německými básníky, na př.Goethem, a označuje nejvyšší skutečnost, symbolizovanou zenovým rodem, neboli aspektem smrti. Dr.Jung toto slovo užívá poeticky s odkazem na "psyche", ve smyslu "kollektivní psychy", která představuje v psychologickém smyslu matrici všeho. Je lásem všeho, dok ače i Charma-Kaya -2-; je jí sárou. Východní čtenáři by proto měli na čas odložit své pojetí duše a přijmout Jungovo užití slova, aby ho mohli s otevřenou myslí následovat do hlubin, v kterých se pokouší přemostit západní a východní zkušenosti a ukázat nám různé stezky, které vedou k Velkému osvobození, Das salus.

2-gosa.prekl.: Charma znamená kosmický řád, včetně přirozených a morálních principů, které se vztahují na všechny bytosti i věci. Kaya, Trojice, v sanskritu značí tělo nebo formu. Charma-Kaya je jednou ze tří forem Buddhy, jeho sebezpřirozeným neboli prásným aspektem, skutečným bytím ve své pravé přirozenosti, nepopastelným a absolutním.

Nevěříš, že bych dokázal vyjádřit svůj vděk oběma překladatelům Barde Thodol, lámovi Kazi-Dawa Samdupovi a dr. Evans-Wentzovi lépe, než pokusem učiněným psychologickým komentářem přiblížit nádherný svět idejí a problémů, obsažených v tomto pojednání, západnímu vyslešení. Jsem si jist, že všichni, kteří k této knize přistoupí bez předsudků a předtoutejí ji pozorně, sklídí bohatou žně.

Barde Thodol, přílehlavě pojmenovaný svým vydavatelem, dr. Evans-Wentzem, "Tibetskou knihou mrtvých", způsobil v anglicky mluvících zemích při svém prvním vydání v roce 1927 povážlivý rozruch. Patří k té kategorii spisů, které nejsou jen zdrojem zájmu specialistů na Mahajana Buddhismus -1-, ale které díky své hluboké lidskosti a ještě hlubšímu posoru do tajemství lidské psychy působí rovněž silně na laika, který si chce rozšířit znalost života. Po dlouhá léta, od chvíle, kdy byl Barde Thodol poprvé publikován, byl neustále mým společníkem a dlužníkem mnohé nejen za četné stimulační ideje a objevy, ale i za četné základní postulaty. Na rozdíl od Egyptské knihy mrtvých, která vždy napovídá buď příliš mnoho nebo zase příliš málo, nabídní Barde Thodol srozumitelnou filosofii, která se více než k Bohům nebo primitivním divochům obrací k lidským bytostem. Jeho filosofie obsahuje kvintesenci buddhistického psychologického kriticismu, a to kriticismu bezpříkladné kvality. Nejen "hněvivá", ale i "mírná" božstva jsou pojímána jako "samsarické" -2- přaměty lidské psychy, což je pro Evropana idea až příliš samozřejmá, protože mu připomíná jeho vlastní banální sjednocování. Přestože se však Evropan s božstvy jako s přaměty psychy dokáže vyrovnat, nebude je rozhodně schopen považovat zároveň za skutečné. Barde Thodol to dokáže, protože v některých základních metafyzických premisách je i osvědčený i neoosvědčený Evropan v nevýhodě. Stále přítomný, i když nevyslovený předpoklad v Barde Thodolu je antinomičský charakter všech metafyzických tvrzení, a také idea kvalitativního rozdílu různých rovin vědomí a metafyzických skutečností. Základem této neobvyklé knihy není skupné evropské "buď anebo", ale velko-

1 -pozn.překl.: reformní hnutí v průběhu II.buddhistického koncilu r. 383 př.n.l. Na I.koncilu, který byl svolán krátce po Buddhově smrti kolem r.483 před n.l. byl uznán soubor spisů, v kterých se Ananda stal hlavním recitátorem učení -dhammy- a Upali hlavním pamětníkem kázání o chování, kázní a klášterního řádu -vinaya-. Druhý koncil byl svolán za účelem vyloučení některých neautorizovaných praktik. V téže době však bylo svoláno rovněž konkurenční shromáždění asi desetitisícovou skupinou -Mahasanghikas-, která oponovala ortodoxním starším, jejichž učení se od té doby nazývalo Théréváda -učení starších. Na III.koncilu, svolaném asi r.240 př.n.l. byl soubor autorizovaných spisů doplněn třetí sbírkou spisů a komentářů, převážně metafyzického a psychologického řádu, takže jich byly tři "koše" -pitaka; Dhamma -Zákon- neboli učení-, Vinaya -chování-, a Abhidhamma. Tento třídílný soubor obsahuje 65.000 knih. Mezitím opoziční hnutí značně zesílilo, takže okolo r.70 n.l. vzniklo definitivní učení Mahayany -Velké cesty-, s komentáři ke všem třem košům a jinými dodatky, které začalo užívat sámsartu místo původního jazyka Pali. Mahayana se dále rozdělila na dvě hlavní školy, z nichž jedna se nazývá Yogachara a byla založena Asangou /410-510 n.l./ a jeho bratrem Vasubandhem. Měly bývají nazývány rovněž Idealistickou školou. Druhá hlavní škola Mahayany se nazývá Madhyamika /Škola středního učení/ a byla založena Nagarjounou v 2.st.n.l. Théréváda buddhismus vznikl v jižní Indii a rozšířil se na Cejlon, do Burmy, Thajska, Kambodže, Mahayana se severní Indií do Tibetu, Mongolska, Číny, Koreje a Japonska. Ve Vietnamu existují obě formy buddhismu.

2- pozn.překl.: kolobeh zrození a smrti. Oblast mimo "nirvánu". "Kolo života".

lepší přitakávající "to i ono a ..." Západnímu filosofovi se tento výrok může jevit jako problematický, protože Západ miluje jasnost a jed-
noznačnost.; důsledkem toho je, že jeden filosof máji tvrzení "bůh je"
zatímco jiný máji stejně ohnivě negaci "bůh není". Co by si asi takoví
znepřátelení bratři počali s následujícími tvrzeními?

"Uznáte-li, že prázdnota vlastního intelektu má charakter Buddhy
a víte-li zároveň, že je to vaše vlastní vědomí, pak se nacházíte ve
stavu božské Buddhovy myslí".

Obávám se, že takové tvrzení je právě tak nevitane naší filosofií
jako teologií. Co do rozkladu je Barde Thödel v nejvyšší míře psycholo-
gický; a nás se ale filosofie a teologie nachází stále ještě ve své
středověké, pre-psychologické fázi, v které se naslouchá pouze výro-
kům, a pouze výroky se vysvětlují, brání, kritizují a diskutují, za-
tímco autorita, která za nimi stojí, byla za všeobecného souhlasu se-
sazena v diskuzi na vnější pole působnosti.

Metafyzická tvrzení jsou ovšem VÍROKY PRÁČKY a jsou proto psycholo-
gické. Pro Západní mysl, která kompenzuje své dobře známé pocity ne-
libosti k psychologii otročským vztahem k "racionálním" vysvětlením, je
tato stejná pravda až příliš zřejmá, nebo řečeno jinak, je to chápáno
jako nepřijatelná negace psychologické "pravdy". Kdokoliv totiž člo-
věk Západu naslechne slovo "psychologický", zní mu to vždy jako "JEN
psychologický". "Duše" je pro něho něco utrpení malického, bezceenného,
osobního a subjektivního a proto používá raději termín "mysl", ačkoli-
v zároveň rád předstírá, že výrok velmi subjektivního rázu má svůj
původ v "mysli", přirozené myslí "univerzální" nebo dokonce - dostane-
li se do úmých - v samotném "Absolutnu". Tento poněkud směšný před-
poklad je pravděpodobně kompenzací za tragně nepatrné rozměry duše.
Téměř se zdá, jakoby Anatole France vyslovil pravdu platnou pro celý
Západní svět, když v Ostrově tačkáka dává Catherine d'Alexandrie Bo-
na tuto radu: "Donnez leur une ame, mais une petite!" - dejte jim
duši, ale jen malickou.

Je to právě duše, která s pomocí vrozené božské tvůrčí síly vy-
slovuje metafyzická tvrzení; postuluje rozdíly mezi metafyzickými en-
titami. Duše není jen podmínkou veškeré metafyzické reality, ale je
primo jí samou -1 -.

Barde Thödel začíná touto velkou psychologickou pravdou. Kniha
není součástí potřebného ceremoniálu, ale souborem instrukcí pro art-
vého, jehož průvodcem skrz proměnlivé jevy říše Barde, která je sta-
vem existence trvajícím 49 dní od zartí až do příštího vtělení. Od-
myslíme-li si na okamžik neobyčejně krátkou existenci duše - což při-
jímá Východ jako samozřejmost -, budeme schopni jako čtenáři Barde
Thödel vstít se bez obtíží do situace mrtvého člověka a budeme pozor-
něji vnímat poučení z prvních stránek knihy, které je zhruba nastíně-
no v předcházejícím odstavci. V knize jsou na tomto místě pronášena
tato sávořilá slova:

"Ó, rodem vrozený, naslouchej! To, co nyní prožíváš, je vyzna-
čování jasného světla čiré skutečnosti. Připust', rodem vrozený, že
tvůj současný intelekt, nacházející se ve skutečném a přirozeném
prázdnou, samojící formu, je tou pravou skutečností, Všeoborem.

Tvůj vlastní intelekt, který je nyní prázdnou, však nemůže být
pokládán za stejně prázdný jako nicota, ale za intelekt o sobě, ne-
zahrazený, ráčící, vrazující a blažený, za právě vědomí všeobecného
Buddhy".

Uznání této skutečnosti je stavem Dharma - Kaya, uceleného os-
vícení; nebo, jak bychom to vyjádřili v našich termínech, tvůrčím zá-
semím všech metafyzických tvrzení je vědomí; vědomí jako neviditelná
a nedotknutelná manifestace duše.

1-tento odstavec je důkazem o důležitosti interpretace poznámky na po-
čátku psychologického komentáře, týkajícího se rozdílu mezi ve vyzna-
ma termínu "soul" anglického překladu a "seele" v původním německém
textu; tato chybí by rozhodně nebyla na začátku knihy, když si čtenář pok-

Text pak pokračuje těmito slovy: "Tvé vlastní vědomí, nářivé a prázné, neoddelitelné od Velkého Vyzářování -1-, je jako zrození i smrt a je stálým světlem, Buddhou Amitabhou -2-."

Duše, neboli v tomto kontextu vědomí individua, nemá určité nepatrné rozměry, ale je to vyzářující xixix Bůh sám. Západ považuje tento výrok buď za velmi nebezpečný, když už ne přímo za rouhavý, nebo jej bez rozmyšlení přijme a pak se trápí v teosofické nadatosti. K těmto věcem máme prostě vždy špatný přístup. Pokážeme-li se však natolik ovládnout, abychom se vyvarovali naší hlavní chyby, že totiž chceme s věcmi vždy něco dělat a prakticky je využívat, mohli bychom přinejmenším ocenit velikost Barde Thodol, který uděluje mrtvému člověku poslední a nejvyšší pravdu, podle níž jsou dokonce i bosi jen vyzářováním a odrazem naší duše. Pro člověka Východu tím nedochází k žádnému ztracení slunce jako pro křesťana, který se cítí oloupen o svéno Boga; pro Východního člověka je duše božím světlem a bůh jeho duší. Východ snáší tento paradox lépe, než nešťastný Angelus Silesius -3-, který by však dokonce i dnes byl psychologicky mnohem dale, než doba.

Je proto velmi správné, že Barde Thodol mrtvému člověku nejprve jasně osvětlí důležitost duše, protože život sám toho není dostatečně schopna. Jsme v něm tak obklopeni věcmi, jež nás utiskují, že uprostřed těchto "daných" věcí nikdy nedostáváme příležitost pocítovat údiv nad tím, kým jsou "dané". A právě z tohoto světa "daných" věcí se člověk osvobozuje; účelem náveda, obnaženým v Barde Thodol je k tomuto osvobození dopomoci. Uznáme-li, že "dárce" všech "daných" věcí sídlí v nás, nepochopíme to, že bychom byli oaměnění méně. Tuto pravdu navzdory všem dokazům ve věcech nejmenších právě tak jako v největších neuznáváme, ačkoli je její uznání pro nás často životně nezbytné. Takové poznání je věcí pouze kontemplativně orientovaných jedinců, kteří jsou schopni pochopit smysl existence; těch jedinců, kteří jsou temperamentem gnostici -4- a věří proto ve spasitele, jenž se jako spasitel mendojeu -5- nakývá gnóze života -menda d' hajie -. Je zapotřebí velkého svrátu celkové orientace, naplněné mnohými obětmi, než

1-pozn.překl.:v angl.překlada komentáře "Great Body of Radiance"

2-pozn.překl.:Amitabha znamená doslova "nesmrtelné světlo"

3-pozn.překl.:Angelus Silesius, lat."alexandýrský anděl", básnické jméno lékaře Johanna Schefflera, 1624-1677, který přestoupil ke katolictví a nakonec se stal františkánským mnichem. Jeho hlavním dílem je sbírka pořekadel Der Cherubinische Wandersmann a básně Heilige Seelenlust, obsahující mnohé známé křesťanské překlady.

4-pozn.překl.:gnosticismus vznikl v prvních dobách křesťanství, kdy vyznávající Kristových nauk trpěli se v různé sekty. Gnostické sekty měly sice své rozdíly, ale přitom základní ryzy. Uvěly o existenci dvou světů, duchovního a materiálního, dobra a zla. Nejvyšší bytost se nazývala prvopočet, a z něho vyplývaly božské síly neboli eony. Jednou z eonů byl v e bůh prvky materie a tvořil přecud se světlem duchovním a zpylným. Stvořil ze své duchovní podstaty demiurga, jenž vytvořil pak celý viditelný svět. Krista uznávali za člověka nebo duchovní bytost, jenž přijala podobu člověka. Všichni zakladatelé gnostických sekt byli křesťané. Většina sekt vznikla ve II.st.n.l., některé trvaly až do VI.st. Z hlavních představitelů gnostických sekt jsou zvláště známí Valentin, Markion, Saturnin. V druhé pol.III.st.vznikla v Asii gnostická sekta manichejů, která se později rozšířila do Evropy a její vlivy se objevily u bogomilů, albigenekých, valdenekých, katharů a pod.

5-pozn.překl.:starobylá gnostická sekta, dosud existující v počtu asi 20.000 vyznávajících v jižním Iraku.

budeme schopni spatřit svět jako "daný" pravou povahou duše. Vidět jak se všechny věci stávají ve světě je mnohem přímočarější, dramatictější, působivější a proto i přesvědčivější, než sledovat jak je sám působím. Animální povaha brání člověku v tom, aby viděl sám sebe jako tvorce svého prostředí. A to je hlavní důvod, proč byly pokusy tohoto druhu vždy předmětem tajného nasvěcení, kulminací obřadů, zpravidla obrázkem smrti, která symbolizuje celkový charakter tohoto zvratu. Na dškas moha uvést skutečnost, že instrukce, podávané v Bardu Thaddol, slouží mrtvému člověku k vyvolání zkušenosti z jeho nasvěcení a učení jeho guru -1-, protože tyto instrukce nejsou v podstatě ničím jiným, než nasvěcením mrtvého do života v Bardu, právě tak jako bylo nasvěcení živého přípravou pro život na onom světě. To byl přinejmenším případ kultu mystérií egyptských a eleusinských -2-. V nasvěcení živých však onen svět -3- není světem za smrtí, ale zvratem v názorech a orientaci myslí, psychologický "onen svět" neboli v křesťanské terminologii "vykoupení" z pout světa

1-pozn.překl.: ze sanskrtu, vážená osobnost, zvláště učitel věcí duchovních a náboženských

2-pozn.překl.: v řecku tajemné obřady od 6.st.před n.l. v kultu některých bohů, zvláště těch, kteří měli vztah k smrti a posmrtnému životu. Uvádějí se hlavně Déméter a její dcera Persefona -Koré- v Eleusině a v kultu orfika Dionýsa, bůh plodnosti a vína, jenž byl i božstvím zásvětí. Později, zvláště po válce peloponéské, přibývají mystérie malosijské Velké matky bohů Kybely, perského Mithry a egyptské Isidy. Mystérii se mohli účastnit jen ti, kdo byli do nich nasvěceni, lidé právně svobodní i otroci, museli však přísně mlčet o jejich průběhu a proto přes velkou popularitu mystérií se takřka nic o nich nezachovalo. Základem slova je řecké "mýō" - zavírám oči, přeneseno uzavírám se před vnějším světem a ponořuji se v duševno". Účelem mystérií bylo šířit víru v nesmrtelnost duše a blažený život po smrti, ba i ve znovuzrození. Přípravou a prostředkem mělo být očisťování - v tom tkvěla etická hodnota mystérií - , dodržování předepsaných pravidel, na př. posta v kultu Démětry, která při hledání dcery ani nejedla, nebo podstoupení rituálního bičování a pod. a účast na tajemných obřadech, při nichž docházelo k extatickému symbolickému splývání s božstvím. K usměrňování mystického zaměření sloužilo i předvádění pantomimických výjevů ze života bohů, provázené hudbou a zpěvy, na př. únos Persefony a její opětovné zblouznění a matkou, smrt Dionýsa a jeho vzkříšení a pod.

Mystérie eleusinské: náboženské slavnosti, kterých se účastnili nasvěcení, mystové a celého řecka. Na jaře se konaly malé mystérie v Agrai, předměstí Atén a jejich náplní byl pravděpodobně příchod Persefony na svět. Jen ten, kdo se účastnil malých mystérií, mohl se pak v září a říjnu účastnit velkých mystérií. Tyto slavnosti trvaly devět dní, zahajovány však byly již o měsíc dříve vyhlášením míru pro všechny řecké státy, které se na nich podílely. Po prvních přípravných dnech, kdy se slavnosti organizovaly, se nasvěcení očisťovali koupelí v moři a očistnými obřady doma. Teprve šestý den se odebrali ve slavnostním průvodu po svaté cestě do Eleusiny nedaleko Atén. Slavnost pak pokračovala celou noc. Vyvrcholením mystérií byl příští den ve velkém chrámu Démétrině, kdy byla nasvěcením objasňována podstata smrti, aby byli zbaveni hrůzy z ní a naopak aby poznali její laskavou tvář. Do všech tajemství a obřadů však byli nasvěceni jen akteři účastníci.

3-pozn.překl.: v angl.překlade "Beyond"

a krachu. Vykoupení je oddělení a osvobození z dřívějšího stavu ter-
noty a nevědomosti a vede ke stavu osvícení a svobody, k vítěz-
ství a transcendenci nadě vším "denním".

Až potud je Barde Thóðol, jak se domnívá rovněž dr. Evans-
onts, procesem zasvěcení, jehož účelem je znovuzrození božství v duši,
straceného při narození. Nutno říci, že pro Východní náboženskou lite-
raturu je charakteristické, že učení upravena začíná nejdůležitější-
mi a nejvyššími principy, které by u nás přišly až nakonec - tak na
př. u Apuleia -1- je Lucius -2- utvářen jako Hélios -3- až na úpiném
konci. Podle této východní tradice je i v Barde Thóðol zasvěcení sé-
rií směřujících se vzhůru, kondicích znovuzrození v důlce. Jedi-
ný proces zasvěcení, s kterým se můžeme ještě dnes na Západě setkat,
je analýza nevědomí, užívaná lékaři a terapeutickým účelem. Tento praxi-
cký soubor vrstev vědomí je druhem racionální analýzy -4- v Sokra-
tovském smyslu, vynesená na povrch psychických obsahů, které byly až do-
tud jen nerozpoznanými zárodky. Tato terapie převzala formu freudovské psy-
choanalýzy a zabývala se především sexuálními fantaziemi. Je to oblast,
která koresponduje s poslední a nejnižší oblastí Barde, známé jako
Slápa Barde, v které se utváří člověk, neschopen téžít z uterání číhají
a Chényid Barde, stává kořistí sexuálních fantasií a přitahuje ho vi-
diny souložících dvojic. Nakonec je omycen dělohou a rodit se znovu do
světa. Nemítím, jak se dalo očekávat, začíná působit Oedipus komplex.

1- pozn. překl.: Apuleius, římský spisovatel, žijící asi v letech 125 -
180 našeho letopočtu. Pocházel z Madaury v Africe, vzdělání získal
v Kartágu a Aténách, působil pak v Římě jako advokát, později ko-
nal přednáškové turné po světě. Oženil se s bohatou vdovou, musel
se však hájit na soudu proti obvinění, které proti němu vnesli je-
jí příbuzní, že ji ošetroval. Obhajovací řeč, Apologii - obranu -
později publikoval. Je to snad jediná zachovaná soudní řeč z cí-
sarské doby. Konec života strávil snad v Kartágu. Napsal řadu pra-
cí řecky i latinsky, několik latinských se dochovalo. Kromě Apolo-
gie to je Florida /Věstování/, výtahy z jeho řečí, dále několik
traktátů filosofických, silně ovlivněných mysticismem: De Platone
et eius dogma /O Platónovi a jeho nauce/, De Deo Socratis /O Sokra-
tově Bohu/, De mundo /O světě/, volně přepracovaná pseudoristote-
lova práce o vesmíru. Nejlepší dílem jsou Metamorphoses /Proměny/,
11 knih, zvaných už Augustinem také Asinus Aureus /Zlatý osel/, jedi-
ný, v úplnosti dochovaný latinský román. Končí oslavou bohyně Ifigie
a jejích mystérií. Předlohou stejně jako pseudolukianova díla Lú-
cius setoli osel byl stracený román Lúcia z Patrai. V románu převa-
zuje tendence pohádková, místy se sklonek kxyzixism se komice, jin-
de má nádech hrdinský a tragický, 11. kniha dává románu smysl symbo-
lický a mystickou katharsí v závěru /slova lá antické kultury, svo-
boda 1974/.

2- pozn. překl.: Lucius, Lúcius, hlavní hrdina Proměn

3- pozn. překl.: Hélios, syn Titána Hyperiona, bůh slunce, jeho metkou
byla kónia

4- pozn. překl.: sokratovská metoda uvedení záke na samostatný způsob
poznávání pojat.

© 2002 Blackwell Science Ltd, *Journal of Internal Medicine* 252: 103–110

Freudovská psychoanalýza ve všech svých základních aspektech se nikdy nedostala za prožitky Sidpa Bardo; t.j., že nebyla schopná vyprostit se z oblasti sexuální fantazie a podobných "neslučitelných" tendencí, které působí úzkost a podobné citové stavy. Přesto je Freudova teorie prvním pokusem Západu prozkoumat jakoby zemdla, z animálních oblastí instinktu, psychické území, které koresponduje v tenciálním -1- lamaismu -2- se Sidpa Bardo. Ospravedlitelný strach z metafyziky zabránil Freudovi vstoupit do "okultní" oblasti. A navíc stav Sidpa, přijmeme-li psychologii Sidpa Bardo, je charakterizován prudkým

1-pozn.překl.: tantra je speciální manifestací indického cítění, umění a náboženství. Může být pochopena pouze lidmi, kteří jsou schopni vnitřní meditativní akce. Neexistuje žádná snadná definice, protože má mnoho variant. Snad se dá říci, že se jedná o kult ~~zaxaxixix~~ extáze, zaostřený na vizi kosmické sexuality.

Buddhistická tantra se skládá ze suter t.j.v. mystické povahy, které se snaží zachytit vnitřní stav vnějšího světa a světa duchovního, jednoty myslí a univerza. V meditačních praktikách se často vyskytuje mandala-kruh s obrazy démonů, božstev, Buddha Vajročany a pod., mantra-posvátné slabiky jako na př. OM, které otvírají při správném vyslovování mysl žáka vyšším dimenzím, a mudra-fyzická gesta, zvláště symbolické pohyby ruky. V širším smyslu tantra je jakékoliv hinduistické nebo buddhistické dílo, svou povahou mystické.

2-pozn.překl.: forma severního buddhismu v Tibetu, Mongolsku, SSOR a Kalmyku a Burjatsku. Pozdější buddhismus s prvky hinduismu. Do Tibetu se dostal asi v 5.st.n.l., pevněji se však uchytil až ve století VII na krále Šrongtsan Campa, který poslal svého ministra Thorma Sambhota do Indie, aby zkoumal tamější buddhismus. Ve 13.st. se tibetský buddhismus rozšířil mezi mongoly, když r.1270 první mongolský císař čínský Kublaj Chán pozval ke svému dvoru velekněze tibetského kláštera Sakje, který ho obrátil na buddhismus. Velekněz obdržel vládu nad Tibetem, a tím se v Tibetu počala kněžská vláda. Reformaci buddhismu v Tibetu pak provedl Tsongkapa 1358-1417 nebo 1429, který zavedl tužší káseň a zakázal mnichům ženit se a pít víno. Jeho žáci jsou nazýváni "žlutými čepicemi" podle pokrývky hlavy proti "červeným čepicím", následníkům staršího buddhismu, jehož hlavním světce je Padma Sambhava, indický mnich, který dlel v 8.st.v Tibetu. Po smrti Tsongkapova následníka, jímž byl Ganden Truppa /zemřel 1474/, vznikla víra, že duše velekněsova se převtěluje do dítěte, které v době jeho smrti se rodí. Tato víra se drží až posud a dítě, které pak lámové dle zvláštních znamení nacházejí, se stáválo nástupcem zemřelého velekněze. Třetí velekněz po reformátoru Šönax Gyatso, obrátil velkou část mongolů na buddhistickou víru. Od mongolského náčelníka Altaj chána obdržel za to titul Dajlaj láma Vadžradhára-"láma všeobjímající, držitel hromového klínu". Od té doby má nejvyšší hlava tibetského a mongolského buddhismu tento název. Od 18.st., kdy se dajlajláma stal skutečným i politickým vládcem Tibetu, je pokládán za vtělení Avalokitešvarovo; jiná vtělení a zároveň hodnostáři: velekněz kláštera v Tašilhampo, zv.tašilama, vtělení Amitabhovo, pokládáný tibeťany za duchovně vyššího, než je dajlajláma; abatyše kláštera Samding, zv.Dordžespamo, jediné ženské vtělení Buddhovo. Nejvyšším lámou mongolským je ~~xxxxxx~~ chutachtu v Urze, a Burjatů nazývá se pandita nebo khampo. V lamaismu je buddhistický nápas o spásu, osvobozující poznání a čisté bytí bez vášní značně pozměněno a zmechanizováno -"modlicí mlýnky". Z velkých představitelů buddhistické myšlenky stali se světci a bozi, uctívání okázalými slavnostmi. Sváté písmo tibetského buddhismu Kančžur má 108 svazků, s komentářem zv.Tandžur 220 svazků.

větrm karmy, která unáší mrtvého tak dlouho, dokud nevěstoupí do některých "dveří-dělohy". Řečeno jinými slovy, stav Sidpa nedovoluje cestu zpět, protože je před stavem Čonyid zapečetěna intenzivní snahou o pohyb dolů, k animální oblasti instinktu a fyzického znovuzrození. To znamená, že každý, kdo pronikne do nevědomí s čistě biologickými domněnkami, uvázne v instinktivní oblasti a nebude schopen dostat se za ni, protože bude zatlačován stále zpět do fyzické existence. Proto nemůže freudovská teorie nicého dosáhnout s výjimkou v základě negativního ohodnocení nevědomí. To v ní není "ničím, než..." Zároveň je nutné přiznat, že tento názor na psychu je pro Západ typický, u Freuda je pouze vyjádřen křiklavěji, otevřeněji a nemilosrdněji. Pokud jde o to, co v této souvislosti znamená "mysl", můžeme se pouze kojit naději, že se nakonec prosadí. Ale jak si s lítostí povšimnul dokonce i Max Scheler ¹⁻, moc takové "mysli" je mírně řečeno pochybná.

Domnívám se, že se racionální mysl Západu za pomoci psychoanalýzy vtláčila do té oblasti, která by mohla být nazvána "neurotismem stavu Sidpa" a dostala se až do fáze nevyhnutelného ochabnutí v důsledku nekritické domněnky, že vše psychologické je osobní a subjektivní. Ale i tak byl tento postup velkým ziskem, protože nám umožnil učinit jeden krok za náš vědomý život. Toto poznání nám rovněž naznačuje jak bychom měli Baro Thödoi číst- pospátku. Pochopili-li jsme za pomoci naší Západní vědy alespoň v určitém rozsahu psychologický charakter Sidpa Baro, pak náš další úkol spočívá v tom, zda předcházející Čonyid Baro dokážeme využít. Stav Čonyid je stavem karmické iluze; t.zn. iluzí, jež je následkem psychické potlačivosti z předcházejících existencí. Podle Východní víry obsahuje karma jakýsi druh psychické dědičnosti, postavené na hypotéze reinkarnace ²⁻, která je ve svém posledním útočišti hypotézou o přechodné či snové povaze duše. Ani naše vědecké poznání ani náš rozum však s touto myšlenkou nedokáže držet krok. Je zde příliš mnoho "kdyby" a "ale". A především víme zoufale málo o možnostech posartné existence individuální duše, tak málo, že nedokážeme dokonce ani pochopit, jak by v této oblasti mohl být přinesen nějaký důkaz. A navíc víme na epistemologickém základě až příliš dobře, že takový důkaz je právě tak nemožný jako důkaz o existenci boží. Proto můžeme zdárenlivě přijímat ideu karmy jen tehdy, chápeme-li ji jako psychickou dědičnost v nejširším slova smyslu. Psychická dědičnost existuje; t.zn., že existuje dědičnost určitých psychologických vlastností jako je na př. predispozice k určitým chorobám, charakterové rysy, specifické nadání atd. Psychické povaze těchto komplexních dat není činně zádašak nášili, když je přírodní vědy redukuje na jejich fyzikální aspekty- jáderné struktury buněk a pod. Jsou to základní projevy života, jež jsou vyjádřeny převážně psychologicky, právě tak jako jsou v rovině fyzické jiné dědičné rysy vyjádřeny převážně fyzikologicky. Mezi těmito dědičnými psychologickými faktory je zvláštní třída, která není omezena ani na rodinu ani na rasu. Jsou to univerzální dispozice mysli, a měly by být pojímány jako analogické k Platonovým formám- eidés-, a jsou v souladu se způsoby, kterými organizuje mysl své obsahy. Tyto formy by se daly rovněž definovat jako KATEGORIE, analogické k logickým kategoriím, které jsou všudypřítomné jako základní postuláty rozumu. Rozdíl je jen v tom, že se v našem případě nezabýváme rozumovými kategoriemi, ale KATEGORIEMI IMAGINACE. Protože produkty imaginace jsou ve svém základě vždy

1-pozn. překl.: něm. filosof, 1874-1928, jeden ze základ. filoz. antropologie. Hlásal fil. návrat k podstatám a uplatňoval fenomenologickou metodu u humanitních věd.

2-pozn. překl.: víra, že živé bytosti, včetně člověka, procházejí řadou tělesných životů, které ustávají až v okamžiku, kdy už neztotožňují své štěstí s žádnými světskými objekty. K tomu dochází tehdy, když v sobě každý objeví svoji skutečnou přirozenost. Tato víra je společná všem buddhistům a hinduistům, objevuje se však v různých podobách i u Pythagora, Platóna, Plotína, gnostiků, katharů, keltských druidů a pod. V křesťanské církvi byla odsouzena dvoutřetinovou většinou na alexandrijském koncilu r. 550.

vizuální, musí mít i jejich formy od počátku charakter obrazů -1- a z tohoto důvodu je, následující sv. Augustina, nazýváme "archetypy". Srovnávací dějiny náboženství a mytologií jsou bohatými doly na archetypy a právě tak psychologie smí a psychón. Udivující paralelismus mezi těmito obrazy a ideami, kterým slouží k vyjádření, byl často příčinou vzniku těch nejdívočejších migračních teorií, ačkoliv by bylo více na místě zabývat se nápadnou podobností lidské psychy všech míst a dob. Archetypální fantazijní formy jsou spontánně reprodukovány kádkoliv a kdekoliv bez jakýchkoliv stop po přímé transmisi. Původní strukturální složky psychy nepostrádají stejné překvapující uniformitu jako viditelné části fyzických těl. Archetypy jsou tak říkajíc orgány pre-racionální psychy. Jsou to věčně vrozené formy a ideje, které nemají nejprve žádný specifický obsah. Ten se objeví až v průběhu individuálního života, kdy osobní prožitky těchto forem využijí. Kdyby archetypy nebyly preexistující všude v identické formě, jak by se pak dal vysvětlit fakt, postulovaný nescíslněkrát v Bardo Thödol, že artví o své smrti nevědí, a že se s tímto tvrzením setkáváme právě tak často v ohurné a nedopedené literatuře evropského a amerického spiritismu? Stejně tvrzení nacházíme na př. ve Swedenborgovi -2-, ačkoliv lze pochybovat o tom, že by znalost jeho spisů byla tak rozšířena v důsledku této informace, aby mohla být zachycena každým maloměstským "mediem". A spojení mezi Swedenborgem a Bardo Thödol je už zcela nemyslitelné. To, že artví jednoduše pokračují ve své pozemské existenci, aniž by něco věděli o svém odtělesnění, je základní, univerzální ideou, archetypem, který se stává okamžitou, viditelnou manifestací pokaždé, kádkoliv někdo spatří ducha. Stejně významný je i fakt, že duchové všude na světě mají jisté společné rysy. Známe přirozeně neověřitelné spiritistické hypotézy, ale nepřejí si vytvořit svoji vlastní. Musím se jen spokojit s hypotézou všudypřítomné, ale mnohotvárné psychické struktury, která je vrozená a která dává nezbytně tvar a směr veškerým prožitkům. Právě tak jako tělesné orgány nejsou pouhými kusy indiferentní, pasivní hmoty, ale dynamickými, funkčními komplexy, které ~~xxxxxx~~ se uplatňují s velicí náležitostí, ale také archetypy jako orgány psychy, jsou dynamickými, instinktivními komplexy, které v neobyčejné míře determinují psychický život. Z tohoto důvodu je nazýváme DOMINANTY nevědomí. Ta vrstva nevědomé psychy, která je utvořena z těchto dynamických, univerzálních forem, jsem nazval kolektivním nevědomím.

Tak dalece pokud vím neexistuje žádné dědictví individuálních, prenatálních či dokonce ještě starších vzpomínek, existují však nepochybně zděděné archetypy, které však postrádají obsah, protože na počátku neobsahují žádné osobní prožitky. Vstoupí náhle do vědomí až tehdy, když se stanou vlivem osobních prožitků viditelnými. Jak jsme si již řekli, spočívá psychologie Sidpa Bardo v chtění narodit se a jakýkoliv prožitek transsubjektivních psychických realit dokud individuum kategoricky odmítá zredit se znovu do světa vědomí. Podle učení Bardo Thödol je pro artvého v každém stavu Bardo stále ještě možné dosažení Dharma-Kayi přechodem přes ~~xxxxxx~~ horu Meru se 4 tvářemi, za předpokladu, že se nepoddá své touze po sledování "nejasných světél".

1-pozn. překl.: v anglickém překladu "images", tedy obraz, symbol, podobnost-
ví

2-pozn. překl.: Emanuel Swedenborg, 1688-1772, švédský učenec a theosof, jeho Opera philosophica et mineralogica obsahují systém přírody založený na myšlence nutné mechanické a organické souvislosti věcí. Ale pak uznal živé tvoření, obíral se theosofií, v četných epizech odhaloval souvislost duchovního a lidského světa a založil novou církev.

3-pozn. překl.: viz poznámku na str. 1

Právě tak by se dalo říci, že mrtvý musí zoufale vadrovat diktátu rozumu, tak jak jej pojmáme my, a vzdát se nadvlády ego, považovaného rozumem za posvátné. V praxi to znamená úplnou kapitulaci před objektivními silami psychy, se vším, co taková kapitulace obsahuje; jedná se tedy o jakousi symbolickou smrt, která odpovídá soudu mrtvých v Sidpa Bardo. Znamená konec všeho vědomého a morálně odpovědného, životního chování a dobrovolného odevzdání se tomu, co Bardo Thödol nazývá "karmickou iluzí". Karmická iluze povstává z víry ve vizionářský svět extrémně iracionální povahy, která ani nesechlasí s našimi racionálními soudy, ani z nich není odvozena, ale je vylučným produktem naší nespoutané imaginace. Je čirým snem, fantazií, a každý člověk se "zdravými návyky" se před ní bude mít okamžitě na pozoru; nikdo totiž nerozpozná na první pohled fantazie tohoto druhu od fantasmagorií Silence. Velmi často je zapotřebí pouze nepatrný abaissement du niveau mental, aby byl tento svět iluzí puštěn z řetězu. Hrůza a tesnota tohoto okamžiku má svůj ekvivalent v zážitcích, které jsou popisovány v počátečních kapitolách Sidpa Bardo. Ale i obsahy tohoto Bardo se odkrývají v archetypech, v karmických obrazech, které se nejprve zjevují ve své děsivé formě. Stav Čonyid je stejný jako úmyslně zvrácená vyvolaná psychóza.

Často se hovoří o nebezpečnostech jógy, Kundalíní -1- obvláště. Úmyslně způsobený stav psychózy, který by u některých nestálých jedinců mohl vést ke skutečné psychóze, je nebezpečím, které rozhodně nelze podceňovat. Jsou to skutečně nebezpečné věci a neměli bychom s nimi naším typicky Západním způsobem si zahrávat; je to zahrávání s osudem, které zasahuje samotné kořeny lidské existence a může uvolnit záplavu utrpení, o jakém se zdravému člověku ani nesní. Toto utrpení odpovídá pekelným mučením stavu Čonyid, popisovaných v textu takto:

"Potom ti Pán smrti obtočí kolem krku provaz a potáhne tě za sebou, uřízne ti hlavu, vyrvé srdce, vytrhne střeva, vyliže mozek, vypije krev, sní masu a chrýže kosti; ty sám však nedokážeš zemřít. Tvé tělo bude znova a znova ožít, i když bude rozervané na malé kousky. Opakované trháni ti bude působit stále intenzivnější bolest a muka".

Tato mučení případně vystihují skutečnou povahu nebezpečí: je to úplný rozklad Bardo těla, které je jakýmsi "subtilním tělem", tvořícím viditelný obla psychického Já v posmrtném stavu. Psychologický ekvivalent tohoto rozkousování je psychický rozklad, který ve své smrtelně škodlivé formě vyúsťuje ve schizofrenii-rozštěpení mysli. Tato nejběžnější duševní choroba spočívá v základě v abaissement du niveau mental a ruší normální kontroly, které si vynutila vědomá mysl a dává tak neomezené pole působnosti hře nevědomých "dominant".

Přechod ze Sidpa stavu do stavu Čonyid je tedy nebezpečným zvratem v cílech a úmyslech vědomé mysli. Je obětí stability ego a kapitulací před extrémní nejistotou chaotických srovnání fantasmagorických forem. Když Freud začal používat definici, že "ego je skutečným sídlem úzkosti", propůjčil slova velmi hluboké a opravdové intuíci. Strach z obětí činí hluboko v každém ego a tento strach bývá často jen nejistě kontrolovaným požadavkem nevědomých sil vybuchnout v plné síle. Nikdo z těch, kteří usilují o zachování ego nebude ušetřen této nebezpečné soutěsky ve světě psychických dominant, z kterých ego původně s enormním úsilím emancipovalo, a to jen částečně, pro víceméně iluzorní svobodu. Tato emancipace byla zajiště velmi nebezpečným a heroickým činem, nepředstavuje však nic konečného: je pouhým vytvořením subjektu který -aby našel uplatnění- musí být neustále konfrontován s nějakým objektem. Na první pohled se zdá jasné, že právě toto je svět, námutý k těmto účelům různými projekcemi. Právě zde vyhledáváme a nacházíme

své problémy, své nepřátele i to, co je nám drahé a vzácné; je útěchou vědět, že všechno slo i dobro pochází právě oásud, z viditelného objektu, v kterém může být dobyt, potrestáno, zničeno nebo využito. Sama příroda však nedovolí tomuto rajskému stavu nevinnosti pokračovat do nekonečna. Existují rovněž a vždy existovali lidé, kteří si nemohou pomoci a jsou nuceni vidět svět a pojímat prožitky jako symboly; vidí, že svět je odrazem toho, co leží skryto v ~~xxxxxxx~~ samotném subjektu, v jeho vlastní, transsubjektivní realitě. Právě z této hluboké intuice podle lamaistických učení odvozuje stav Čonyid svůj pravý význam, což vysvětluje, proč je někdy nazýván "Bardem prožívání reality".

Realita prožívaná ve stavu Čonyid je realitou myšlení. To se dozvídáme z poslední části Čonyid Barda. "Myšlenkové formy" se objevují jako reality, fantazie na sebe berou skutečné formy, a děsivé sny evokované karmou a vyjádřené hrou "dominant" nevědomí počínají. První, kdo se objevuje - čteme-li text pozpátku - je ničivý Bůh smrti, společný jmenovatel všech hrůz; po něm následuje 28 "moc vykonávajících a slověstných bohů", a pak 38 krev pijících bohů. Navzdory jejich démonickému aspektu, který se jeví jako chaos děsivých atributů a nestvárností, je tu již sřejmý jistý řád. Zjišťujeme, že existují společenství bohů a bohů, která jsou uspořádána podle světových stran a jsou rozlišena typickými mystickými barvami. Postupně začíná být jasné, že všechna tato božstva jsou uspořádána v mandalách neboli krasích, které rovněž obsahují čtyřbarevný kříž. Barvy jsou koordinovány se čtyřmi aspekty moudrosti:

1. bílá - světelná cesta moudrosti, která se podobá kreadlu
2. žlutá - světelná cesta moudrosti, která se projevuje v rovnosti
3. červená - světelná cesta moudrosti, která rozlišuje
4. zelená - světelná cesta moudrosti, která vše vykoná

Na vyšší rovině vnitřního zření mrtvý člověk ví, že všechny skutečné myšlenkové formy vyznačují z něho, a že 4 světelné cesty moudrosti, které se nacházejí před ním, jsou vyzařováním jeho vlastních psychických schopností. To nás přivádí přímo k psychologii lamaistické mandaly, kterou jsem již probíral v knize, vydané společně s Richardem Wilhelmem pod názvem Tajemství zlaté květiny.

V našem výstupu zpět skrz oblast Čonyid Barda, přicházíme nakonec k vizi Čtyř Velikánů: je to zelený Amogha-Siddhi, rudý Amitabha, žlutý Ratna-Sambhava a bílý Vajra-Sattva. Sestup končí v zářivém modrém světle Dharma-Dhatu - 1., Buddhově těle, které plane uprostřed mandaly v srdci Vajrochany.

Touto konečnou vizí karmické iluze ustávají; vědomí odvyknuté všem formám a všem vazbám na objekty, se vrací k bezčasovému stavu Čik-haj, který se objevuje v okamžiku smrti.

Domnívám se, že těchto několik poznámek bude stačit k tomu, aby umožnily pozornému čtenáři učinit si povšechnou představu o psychologii

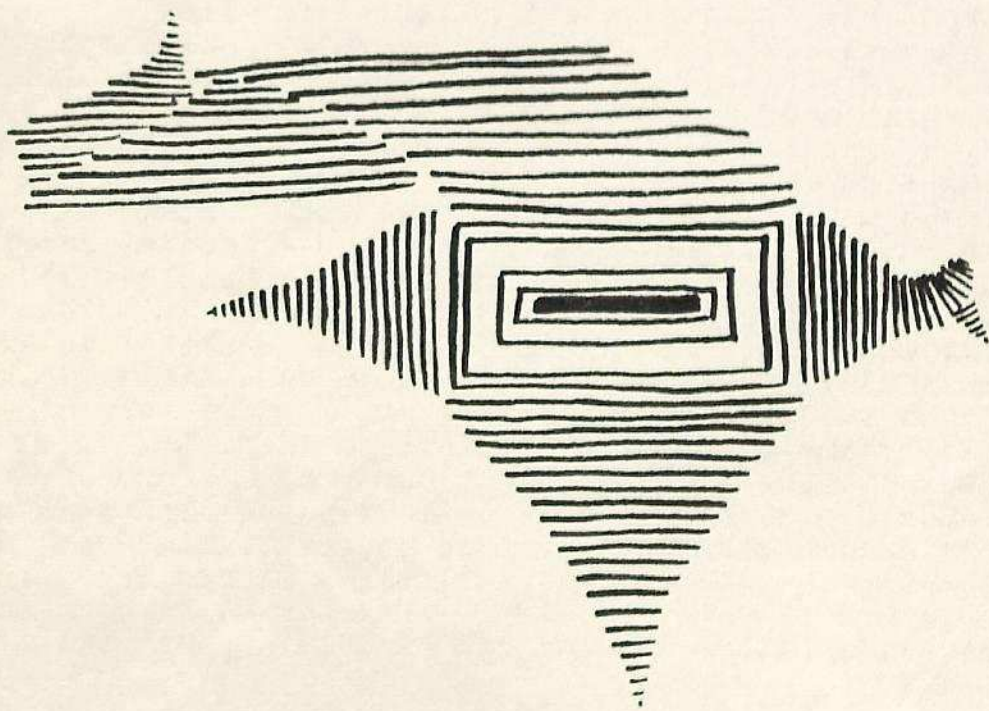
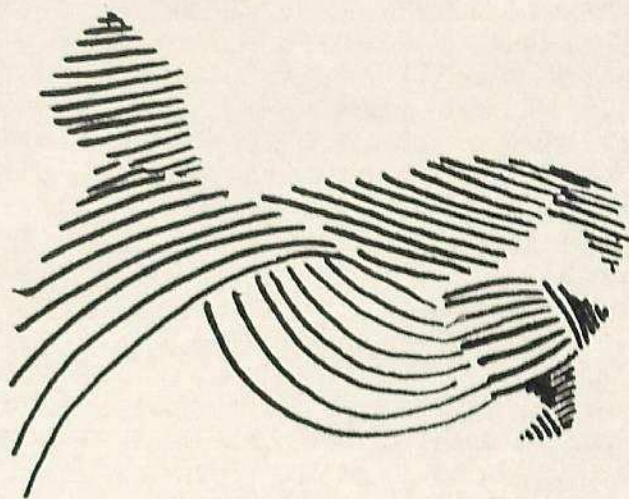
1-pozn. překl.: Učení o Zákoně Dharma-Dhatu je přírodní zákon o vesmíru, podle kterého se řídí všechny objekty i ener ie. Týká se hlavně kauzality a vzájemné závislosti všech věcí. Ve všem je přítomen jediný princip. Též neexistence čísel - jakmile totiž vstoupíme do oblasti, rozprostírající se za dualitou, t. zn. v Buddhovu mysl, mnohonásobnost zmizí právě tak jako jednota, jelikož se nacházíme mimo oblast jakékoliv klasifikace. Zákonem jen záležitostí materiální kauzality, ale je realitou skrývajícím se za bytím i nebytím. Tato kauzalita je všeprostupující a všudypřítomná; nejen následná. Charakter zákona může snad být shruba postizen přirovnáním ke střídání dne a noci: právě tak jako den nezpůsobuje noc a naopak, ačkoliv po sobě neměnně následují, takže nejvyšší kauzalita je do sebe zahrnující a nenásledná, takže konvergence všech věcí je příčinou každé a každá způsobuje všechny ostatní. Tímto způsobem drží Zákon v ruce všechno podobně jako rotace Země drží den i noc.

Prostěji orientovaní lidé však svému citění naslouchají lépe a stavějí si na př. v Itálii hrobky zvláštní krásy. Katolické nádušní máe mají vyšší úroveň, protože jsou výslovně určeny k psychickému blahu sebe-lých a nikoliv jen k ukojení plačtivých sentimentů. Nejvyšší aplikace duchovního úsilí a zájmu ve prospěch nemřelých však určité nalezneme v Barde Thödel. Návodů jsou tak detailní a důsledně přizpůsobené zjevným změnám v podmínkách zesnulých, že se každý seriózně uvažující čtenář musí ptát zdali staří moudří lámové nezachytili nakonec záblesk čtvrtého rozměru a nepodhrnuli záclonu z největších tajemství života.

Je-li pravda odsouzena k tomu, aby přinášela vždy sklamaní, pak se cítíme alespoň nuceni připustit, že víze života v Barde má v sobě mnoho reality. Když už nic jiného, tak je v každém případě originální zjistit, že posmrtný stav, z kterého naše religiozní imaginace vytvořila nejgratulozornější koncepcce, je vymalován v tak ponurých barvách jako děsivý snový stav progresivně degenerující povahy. Nejvyšší víze nepřichází nakonec Barde, ale hned zpočátku, v okamžiku smrti; to, co následuje potom, je stále se prohlubující sestup v iluzi a zatemnění, dolů ke konečné degradaci nového fyzického zrození. Duchovního klimaku je dosaženo v okamžiku, kdy končí život. Lidský život je proto prostředkem nejvyšší dokonalosti, které je možné dosáhnout; jen on plodí karmu, která mrtvému umožňuje sástat ve věčném světle Prázdna, bez přilnutí k jakémukoliv objektu, a tak odpočívat na středovém náboji kola znovuzrození, osvobozen od iluze vzniku a rozkladu. Život v Barde nepřináší žádné věčné odměny nebo tresty, jen sestup do nového života, který přivede člověka blíže ke konečnému cíli. Ale tento eschatologický cíl je tím, co on si přináší do nového zrození jako poslední nejvyšší plod práce a aspirací pozemské existence. Taková víze světa není jen vsažená, ale i mužná a heroická.

Degenerující charakter života Barde je dokládán Západní spiritistickou literaturou, která neúnavně podává obraz hrůzy, naprosté hlouposti a banality ve spojení se "světem duchů". Vědecká mysl neváhá vysvětlovat tyto zprávy jako vykažování z nevědomí "medií" a účastníků seancí, a pokouší se dokonce toto vysvětlení rozšířit i na Tibetskou knihu mrtvých. A je nepopiratelným faktem, že se celá kniha skládá z archetypálních obrazů nevědomí, za kterými nelehčí a v tom má náš Západní rozum plnou pravdu—žádné fyzikální či metafyzické reality, ale "pouhá" realita psychických fakt, data psychické zkušenosti. Ať už je však celá věc "daná" subjektivně nebo objektivně, zůstává faktem, že J.K. Barde Thödel netvrdí nic jiného, než toto, protože jeho pět Dhyaní Buddhů není ničím víc, než psychickými daty. Právě tohle musí mrtvý uznat, pokud mu to nebylo jasné již za jeho života; že totiž jeho vlastní psychické Já a dárce všech dat je jednou a touže věcí. Svět duchů a bohů není "nic jiného", než kolektivní nevědomí našeho nitra. K obrácení této věty tak aby zněla: kolektivní nevědomí je světem bohů a duchů mimo mne, není zapotřebí žádné intelektuální akrobacie, ale celého rozpětí lidského života, nebo snad mnoha životů, ve snaze o zvyšování ÚPLNOSTI. Povšimněte si, že neříkám "zvyšování dokonalosti", protože ti, kdo jsou "dokonalí", mají zcela jiné problémy.

Barde Thödel začínal jako "zavřená" kniha, a tou i zůstal, nezávisle na tom, kolik komentářů k němu bylo napsáno. Je knihou, která se otevře jen těm, kdo jsou schopni duchovního porozumění, a s touto schopností se žádný člověk nerodí. Lze ji získat jen zvláštním výcvikem a zkušeností. Je dobře, že takové, ke všem běžným záměrům a účelům "neúčinné" knihy existují. Jsou určeny těm "podivínům", kteří si již dále neváží cílů, významů a zvyklostí současné civilizace.

Marshall McLuhan je novým mluvčím elektrického věku - prorok, jehož revoluční myšlenky způsobily explozi debat od Akademie věd až ke křesťanským stolům. McLuhan tvrdí, že v průběhu věku vady determinovaly prostředky, jichž člověk používal ke komunikaci, jeho myšlení, činy, život....., že masová média dneška decentralizují moderní život a proměňují naši planetu ve vesnici, a katapultují člověka dvacátého století zpět ke kmenovému životu. Jeho vliv na teoretickou výšňej psychedelické revoluce a myšlení mladých lidí severoamerického kontinentu konce šedesátých a začátku sedmdesátých let byl enormní. Marshall McLuhan byl v té době ředitelem Kulturního a technologického střediska na Torontské univerzitě a navíc i častým řečníkem v televizi a přednáškovým halách. Studoval na Harvardské a Cambridžské univerzitě, kde obdržel doktorát z anglické literatury. Přednášel pak na amerických a kanadských univerzitách a wrote také knihy je mimo jiné i autorem *Mechanické vesmíry* a *Gutenbergovy galaxie*.

New York Herald Tribune:

Nejvlivnější kniha od nejdiskutovanějšího muže desetiletí.....
Nejdůležitější myslitel od dob Newtona, Darwina, Freuda, Einsteina a Pavlova.

MARSHALL McLUHAN : POCHOPENÍ MEDIÍ - ROZPÍNÁNÍ ČLOVĚKA

3. autorizované vydání "Understanding Media: The Extensions of Man"
nakladatelství McGraw-Hill Book Company z roku 1966 přeložil V. Faktor.

Č Á S Ť I

Ú v o d

7. července 1957 napsal James Reston v New York Times: tento týden hlasil obvodní správní inspektor, že jedna myš, která se pravděpodobně dívala příliš často na televizi, napadla malé děvčátko a její dospělou kočku.... Myš i kočka přežily a celý incident byl zaznamenán jen jako propomínka, že se věci začínají měnit.

Po třech tisících letech exploduje, která byla způsobena fragmentárními a mechanickými technologiemi, začíná v našem západním světě docházet k implosi. Během mechanické éry docházelo k prostorovému rozpínání našich těl. Nás, po více než sto letech elektrické technologie, se náš centrální nervový systém rozšířil natolik, že objímá celou zemkouli a erobil se ní prostor a čas. Konec se blížíme ke konečné fázi rozpínání člověka - i-, kterou je technická nápodoba vědomí, v níž bude tvorec poznávací proces kolektivně a korporativně rozšířen na celé lidstvo právě tak, jako nám již podařilo rozšířit pomocí různých

1- pozn.překl.: v originále z "extensions of man", tedy spíše prodloužení, rozšíření, roztážení člověka; v tomto i v jiných případech však používám podle mého názoru výstižnější termín "rozpínání", jindy naopak používám překladu "rozšíření" či "prodloužení".

medí naše smysly i nervy. Bude-li takové rozšíření vědomí, o která se tváří reklam na různé výrobky již tak dlouho pokoušejí, "dobrou věcí", nekteří říci, tento problém připouští širokou škálu řešení. Při hledání odpovědi je nutné brát v úvahu všechny možnosti. Jakékoliv prodloužení člověka, ať už pokožky, ruky nebo nohy, totiž ovlivňuje veškerý psychický i sociální komplex osobnosti.

Některá z těchto dalekých prodloužení člověka, společně s částí jejich psychologických a sociálních následků jsou předmětem studií v této práci. Skutečnost, jak málo se tyto náležitosti braly v úvahu v minulosti dokazuje též zdedšení jednoho z redaktorů knihy. S obavami zjistil, že "75% materiálu knihy je zcela nový. Úspěšná kniha si však může dovolit nejvýš 10% nových materiálů". V současnosti se však takový risk jeví jako hodný podstatnění, protože sázky jsou vysoké a potřeba porozumět důsledkům těchto prodloužení člověka se stává naléhavější každou hodinou.

V nyní ustupujícím mechanickém věku se dala většina akcí podnikat bez velkých obav. Pomalý pohyb byl zárukou značného opožďování reakcí. Nyní však k akci a reakci dochází téměř současně. Žijeme myticky a intuitivně, ale myslíme stále ještě ve starých fragmentárních časových a prostorových vzorech pre-elektrického věku.

S technologií gramotnosti nabyl západní člověk moc jednat bez reakcí. Sám sebe tím rozložil na fragmenty a výhody tohoto přístupu si můžeme ilustrovat na příkladu chirurga, který by byl zcela bezmocný, kdyby byl do průběhu operace lidsky zaangażován. Naučili jsme se umění provádět i ty nejnáročnější sociální operace s úplnou nezainteresovaností. V elektrickém věku, kdy se náš centrální nervový systém rozšířil natolik, aby v sobě obsáhl celé lidstvo a vtělil ho tedy v nás, se však v hlubším smyslu stáváme zodpovědnými za důsledky každého našeho činu. Nešťastnou a odloučenou roli západního vzdělance již není možné dnes přijmout.

Toto nedávné dilema západního člověka, který se jeví nevtažen do svých činností, dramatinuje absurdní divadlo. To je původ a poselství klaustru Samuela Becketta. Po třech tisících letech specializované explory a stále se zvyšující specializace a odcizení v technologických prodlouženích našich těl, začíná být náš svět v dramatickém zvratu stlačován. Důsledkem elektrického zmenšení světa je to, že celá zeměkoule není dnes větší než vesnice. Dalším důsledkem rychlosti elektriny, která v náhlé implozi spojuje veškeré politické a sociální funkce, je svržení vědomí zodpovědnosti na nebyvalý stupeň intenzity. Právě tento implozivní faktor změnil pozice černochů, teen-agerů i některých jiných skupin, které již nemohou být dále drženy v domávací politické struktuře. I ony se nyní stávají součástí našich životů, stejně jako my jejich, a to díky mediu elektriny.

V důsledku této elektrické imploze žijeme ve věku neklidu -1-, který si vynucuje naši plnou účast, plné odevzdání se, a to nezávisle na našem "názorovém hledisku". Neúplný, specializovaný charakter takového hlediska, jakkoliv vznešeného, nám ve věku elektriny nebude k ničemu. V rovině informací došlo ke stejnému zvratu, když byla inklusivní představa nahrazena pouhým hlediskem. Devatenácté století bylo věkem redukce terského křesla, naše století stoletím pohovky psychiatra. Jako rozšíření člověka je křeslo odstraněním sadní části těla, zatímco pohovka rozšiřuje integrační bytí. Psychiatři ji užívají z toho důvodu, protože odstraní pokušení k vyjadřování soukromých hledisek a vyhýbá se potřebě racionalizace událostí.

Touha naší doby po úplnosti, vešitění a hloubce vědomí je přirozeným důsledkem elektrické technologie. Věk mechanického průmyslu, který jí předcházel, nacházel ve vehementním prosazování soukromých zájmů přirozený způsob vyjadřování. Každá kultura a doba mají svůj oblíbený model vnímání a poznání, a inklinují k tomu, aby jej předepisovaly všem. Znakem naší doby je obrát proti všem vnuceným vzorům -1-. Začali jsme pojednau dychtit po tom, aby věci i lidé totálně vyhlásili své bytí. V tomto novém přístupu se skrývá hluboká víra v konečnou harmonii všeho bytí. V této víře jsem psal i svoji knihu, která je průzkumem kontur našeho rozšířeného bytí v našich technologiích a hledáním principu srovnatelnosti v každé z nich. V plné důvěře, že je možné tyto formy pochopit a využít je k řádné službě, jsem se pokusil o nový pohled, přijímajíc při tom jen málo z moudrosti, která se jimi dosud zabývala. O mediích se dá říci totéž, co řekl Robert Theobald o ekonomických krizích: "Existuje jeden dodatečný faktor, který nám doporučí k získání kontroly nad krizemi, a tímto faktorem je lepší pochopení jejich vývoje". Průzkumu vzniku a vývoje individuálních prodloužení člověka by měl předcházet pohled na některé všeobecné aspekty medií neboli prodloužení člověka, počínajíc dosud nevysvětlenou strnulostí, kterou každé takové rozšíření jednotlivci i společnosti přináší.

1. MEDIUM JE POSELSTVÍM

V kultuře jako je naše, dlouho navyklé rozštěpení a rozdělení všech věcí se účelem kontroly, zní trochu jako šok. Připomínka, že na operační a praktické bázi je medium poselství -2-. Je tím řečeno, že osobní a sociální důsledky kteréhokoli media, tj. jakéhokoli rozšíření nás samých, jsou produktem nové stupnice, která byla do našich náležitostí uvedena v každém rozšíření nás samých neboli s každou novou technologií. Tak na příklad se zavedením automatizace mají nové vzory lidských vztahů tendenci eliminovat pracovní příležitosti, na druhé straně však automatizace vytváří lidem role, které nepostrádají hloubku angažovanosti, jež předcházející mechanická technologie snížila. Mnozí by asi řekli, že to nezávisí na stroji, ale na tom, co se na stroji vyrábí, v tom, že je jeho význam nebo poselství. Z hlediska způsobů, jimiž stroj změnil naše vzájemné vztahy i vztah k nám samým, nezáleží ani v nejmenším na tom, zda se na konci linky objeví ovesné vločky nebo automobily. Změna struktury lidské práce a styků je důsledkem techniky fragmentace, která je základem strojové technologie. Základ technologie automatizace je jejím pravým opakem: je hluboce integrující a decentralizující, zatímco stroj měl v modelování lidských vztahů roli fragmentární, povrchní a decentralizující.

Osvětlíme si nyní tuto tvůrčí na příkladu elektrického světla. Elektrické světlo je čistou informací. Pokud není použito ke spouštění nějakého inzerátu nebo jasná, je medium bez poselství. Tento fakt, charakteristický pro všechna media, znamená, že "obsahem" kteréhokoli media je vždy nějaké jiné medium. Obsahem psaní je řeč, právě tak jako psané slovo je obsahem tisku, a tisk obsahem telegrafu. Na otázku "Co je obsahem řeči?" je nutné odpovědět: aktuální proces myšlení, který sám o

1 - pozn.překl.: v originále "patterns". Překládáno jako model, vzorek i vzor.

2.- pozn.překl.: v originále "medium is the message"

sobě nemá žádnou slovní podstatu". Abstraktní malba představuje přímou manifestaci tvůrčích myšlenkových procesů v takové podobě, v jaké by se mohly objevit ve schématu počítačového stroje. To, čím se zde zabýváme, jsou psychické a sociální důsledky desému nebo vzorku v té podobě, v které zesilují nebo zrychlují existující procesy. "Poselství" kteréhokoli média nebo technologie je totiž změna stupnice, tempa nebo vzorku, jež zavádí do lidských záležitostí. Železnice nezavedla do společnosti pohyb nebo přepravu, ani kolo či cestu, ale zrychlila a rozšířila škálu přecházejících ranků člověka, vytvořila zcela nové typy měst a nové typy práce a zábavy. Došlo k tomu nezávisle na geografii, v severním i tropickém podnebí a rovněž nezávisle na nákladu a obsahu tohoto média. A zavedení letecké dopravy, která přináší další zrychlení, přináší tendenci k odstranění železničního typu města, politiky i lidských vztahů nezávisle na tom, k čemu je používáno.

Vraťme se ale k elektrickému světlu. Než ani v nejmenším důležitě, používali se k operacím mozku nebo k večernímu osvětlení baseballových zápasů. Mělo by se namítnout, že tyto činnosti jsou jakýmsi "obsahem" - i elektrického světla, protože by bez elektrického světla nemohly vůbec existovat. Tento fakt jen podtrhuje skutečnost, že "medium je poselství", protože je to právě medium, které utváří a kontroluje rozsah a formu lidských vztahů a činnosti. Obsahy, neboli způsoby využití těchto medií jsou rozmanité, ale ve vytváření forem lidských vztahů zcela neúčinné. Pro media je totiž typické, že nás jejich "obsah" natolik zaslepí, že pak již jejich skutečnou povahu nevidíme. Až dnes si některá průmyslová odvětví začala být vědoma různých aspektů byznysu, kterým se zabývají. Na příklad IBM se začala plavit a napjatými plachtami až tehdy, když zjistila, že se nezabývá výrobou kancelářských pokřes a stroje, ale zpracováváním informací. General Electric Company má značnou část svých nákladů a produkce žárovek a osvětlovacích systémů. Ještě však neobjevila, že se právě tak jako A.T. & T. zabývá pohybem informací.

Elektrické světlo uniká pozornosti jako medium komunikace jen proto, že je bez "obsahu". A právě to z něj činí ukázkový příklad toho, jak se lidem studium medií nedáří. Do té doby, než se elektrického světla využije k upoutání pozornosti na nějakou firmu či výrobek, není totiž jako medium vůbec vnímáno. V případě reklamy již to, co bylo možné vnímat, nebylo světlo, ale "obsah", neboli to, co je ve skutečnosti jiným medium. Poselství elektrického světla je podobné jako poselství elektřiny, co by hnací síly v průmyslu velmi radikální, všeprostupující a decentralizované. Elektrické světlo a elektrická hnací síla se sice značně liší způsoby použití, ale obě media vyvolávají časové a prostorové faktory v mezilidských vztazích přesně tak, jako to činí i radio, telegraf, telefon a televize: způsobují hlubokou angažovanost.

Téma úplná příručka o způsobech rozpínání člověka by měla být vybrána z velmi Shakespeareových her.

Ve známých verzích z Othella a Julie by se na příklad mohlo zdát, že se v nich hovoří o televizi:

But softly 'neath light through yonder window breaketh
It speaks, and yet says nothing.

V Othellovi, v kterém se právě tak jako v aráli Learovi zabývá marností lidí, proměňujících se pod tlakem iluzí, jsou následující verze, které svědčí o Shakespeareově intenci v předvídání proměňujících se nových medií.

Is there not charms
By which the property of youth and maidhood
May be abus'd? Have you not read Loderigo,
of some such things?

Ve hře Troilus a Cressida, která je téměř celá věnována psychickému a sociálnímu průzkumu komunikací, vyjádřil Shakespeare autor, že spřávná navigace sociálního a politického života závisí na předvídání následků inovací:

The providence that's in a watchful state
Knows almost every grain of Plutus' gold,
Finds bottom in the uncomprehensive deeps,
Keeps place with thought, and almost like the gods
Looks thoughts unveil in their damp cradles.

Konstatující se vědomí činnosti medií, nezávisle na jejich obsa-
hu či naprogramování, je naznačeno v napokojující anagmání sloce:

In modern thought /if not in fact/
Nothing is that doesn't act,
So that is reckoned wisdom which
Describes the scratch but not the itch -1-.

Stejně úplně, uspořádané vědomí, které prozrazuje, proč je v
sociální síře medium poselstvím, se objevilo i v nejnovějších radikál-
ních lékařských teoriích. Hans Selye hovoří ve své práci "Životní stres
stress" o sdělení jednoho kolegy z výzkumu, kdy k se mu osazil vysvě-
lit svoji teorii:

"Když viděl, že se onystrám k dalšímu zanedbání popisu svých po-
zorování na zvířatech, infikovaných toxickými látkami, počínal se on
sme se smutným výrokem a řekl se zřejmým souhlasem: "Ale Selye, uvě-
dom si co děláš, než bude pozdě. Vždyť jsi se rozhodl strávit celý ži-
vot farmaceutikou spiny!"

Podobně jako se Selye zabývá ve své "stressové" teorii chorob
totižním prostředím, bere i nejnovější přístup k výzkumu medií v úva-
hu nejen "obsah", ale i kulturní matrici, v které to či ono medium o-
peruje. Právější nesoulad psychických a sociálních účinků medií mů-
žeme ilustrovat na celé řadě konvenčních prohlášení.

Když na příklad generál David Sarnoff přijímal čestný doktorát
university v Notre Dame, učinil toto prohlášení: "Jsem nachylný dělat a
technologických nástrojů obětí beranky na hrůzy těch, kteří je ovlá-
dají. Samy o sobě nejsou produkty moderní vědy dobré ani špatné; to,
co určuje jejich hodnotu, je způsob jejich použití". Takto tedy ani
ales soudobného námesíonictví. Předpokládáme, že bychom řekli: "sam o
sobě není jahodový koláč dobrý ani špatný; to, co určuje jeho hodnotu
je způsob jeho použití". Nebo: "sam o sobě není vit nešťovic dobrý ani
špatný; to, co určuje jeho hodnotu, je způsob jeho použití." To známe-
ná, že jsou-li náboje u správných lidí, pak jsou strelně zbraně dobré.
A vypáli-li televizní obrázek ty právě střely na ty právě lidi, pak
je televize dobrá. Nejsm perverzní. Ve výroku generála Sarnoffa se
nezarývá vůbec nic, co by si zasluhovalo podrobnější zkoumání, protože
je v něm ignorován charakter media, a to v Sarnoffském stylu, hypno-
tizovaného lžímění vlastního bytí novou technickou formou. Generál
Sarnoff pak ještě vysvětlil svůj přístup k technologii tisku, a pro-
hlásil, že tisk je sice příčinou cirkulace velkého množství braku, ale
rozdělil rovněž Bibli a myšlenky filosofů a proroků. Generála Sarnoffa
prostě jen nikdy nenapadlo, že by nějaká technologie mohla učinit ješ-
tě něco jiného, než přinést něco malého k tomu, co již jsme.

1-pozn.překl.: volně přeloženo, ani sloka ani tektu: v moderním vyjádření,
a možná stále, nemůže být nic bez činnosti. A tak se v něm cení moud-
rost, která popisuje jen skrácení, ale svrab již nikoliv.

Kada ekonom, jako Robert Theobald, W.W. Rostow a John Kenneth Galbraith se již léta pokoušejí přijít na kloub problému, proč "klasická ekonomie" nedokáže vysvětlit smenu a růst. A je i paradoxem mechanizace, že ačkoliiv je sama příčinou maximálního růstu a změny, vykládá smotu, její princip každou možnost růstu a pochopení změny. Principem mechanizace je totiž fragmentace všech procesů a pozdější spojování fragmentů v série. Ale jak ukáží již v osmnáctém století David Hume, není v pouhé posloupnosti žádný kauzální princip. To, že jedna věc následuje po druhé, vůbec nic nevysvětluje. Z následujícího nevyplývá nic, s výjimkou změny. Největší se všech svratů pak nastal s příchodem elektriny; ten ukončil posloupnost tím, že věcem umožnil stávat se ihned. S příchodem této rychlosti se věci opět začaly vyrovnávat ve vědomí takovým způsobem, jakým to s věcmi posloupnými a střetávacími nebylo možné. Místo abychom se ptali co bylo dříve, jestli slepice nebo vejce, se nám najednou začalo zdát, že slepice je nápadem vejce, jak získat víc vajec.

Krátce předtím, než překonalo letadlo rychlost zvuku, staly se zvukové vlny viditelné na křídlech letadel. Tato náhlá viditelnost zvuku je vhodným příkladem těch velkých modelů bytí, které nám zjevují protikladné formy právě tehdy, když předcházející formy dosahují vrcholných výkonů na hranici svých možností. Mechanizace nikdy nedosáhla takového stupně fragmentace a posloupnosti jako při zrodu kinematografie, pohybu, který nás zavedl na svět mechanismu do světa růstu a organických vzájemných vztahů. Film nás pouhým mechanickým zrychlením přenesl ze světa posloupnosti a spojení do světa tvarového utváření a struktury. Poselstvím kinematografie je přechod od lineárních spojení k sestavám -1-. A právě tento přechod byl zdrojem správného závěru: "to, co funguje, je již zastaralé" -2-. Až budou mechanické sekvence filmu ještě ve větší míře vystaveny rychlosti elektriny, vyvstane silnější struktura a medii ještě jasněji a hlasitěji, pak se vrátíme k inkluzivním formám ikony.

Vysoce gramotné a mechanizované kultuře se film jevil jako vítěsí svět iluzí a snů, který se dá koupit za peníze. A právě v tomto okamžiku vývoje filmu vzniknul kubismus, který byl popsán A.H. Combrichem /Art and Illusion - Úsudek a iluze/ jako "nejradikálnější pokus o potlačení nejjasnosti a vnucovaní celku obrazu - člověkem vytvořené konstrukce, barevného plátna". Kubismus nahradil všechny plochy zobrazeného objektu "hlediskem", neboli plochou perspektivní iluze. Místo specializované třírozměrné iluze přichází s teorií souhrny ploch a kontradikce neboli dramatického konfliktu vln, světla, struktury, jeť je "navrácen poselství domů", k angažovanosti. Mnozí kritici se domnívají, že se více než o cvičení ve vytváření iluzí jedná o cvičení v malbě.

Rečeno jinými slovy, opouští kubismus tím, že zobrazuje vnitřek i vnějšek, vršek i spodek, zadek i předek jen ve dvou rozměrech, iluzi perspektivy ve prospěch okamžitého smyslového uvědomění si celku. Tím, že se soustředil na okamžitě a úplně vědomí -3-, oznámil znenadání, že medium je poselstvím. Není snad do této chvíle jasné, že v okamžiku, kdy následnost postupuje místo souběžnosti, se člověk ocitá ve světě struktury a konfigurace? Nestalo se snad totéž ve fyzice, stejně jako v malbě, poesii a komunikačních prostředcích? Specializované segmenty posrnosti nastoupily do pozadí, došlo k přesunu pozornosti na celá pole, a proto můžeme nyní tvrdit, že medium je poselstvím zcela přirozené. Před rychlostí elektriny a vlnění celého pole to zdaleka tak jasné nebylo. Jelikož byli lidé zvyklí ptát se, co ta či ona malba představuje, zdálo se, že "obraz" je poselstvím. Přitom ale nikdo ani nepomyslel na to,

1 - pozn.překl.: v originále "configurations"

2 - pozn.překl.: v originále "if it works, it's obsolete"

3 - pozn.překl.: v originále "awareness"

aby položil otázku o čem je, či se představuje melodie, čas, oděv. V těchto případech si lidé udrželi určitý smysl pro celý vzhled, formu a funkci, stejně jako smysl pro jednotu. Ve věku elektřiny je však tato integrační idea struktury a konfigurace natolik rozšířená, aby jí převládala i teorie školní výuky. Místo výuky specializovaných "aritmetických" problémů se nyní na školách sleduje strukturální přístup k siločarům v oblasti čísel a učitelé nechávají malé děti meditovaly o teorii čísel a "množin".

Kardinál Newman řekl jednou o Napoleonovi, že "porozuměl gramatice prachu v dělových kouřích". Napoleon však věnoval pozornost i jiným věcem, na příklad semaforovému telegrafu, čímž získal nad svými nepřáteli značné výhody. Známý je i jeho výrok "kroje nepřátelské noviny jsou nebezpečnější, než tisíc bajonetů".

První, kdo zvládnul gramatiku typografie byl Alexis de Tocqueville. Byl proto poslán číst poselství o nadcházejících změnách ve Francii a Americe tak, jako by je četl z papíru, který mu právě někdo podal. Devatenácté století ve Francii a Americe se pro něho stalo otevřenou knihou, protože se naučil gramatice tisku. Proto také věděl k čemu ji už mohl použít. Jednou se ho ptali proč také nemapsal knihu o Anglii, kterou dobře znal a tolik obdivoval. Odpověděl:

"Člověk, který by si trougal po šesti měsících pobytu pozorovat Anglii, by musel být hodně bláhový. Měl se mi vždy zdát příliš krátký na to, abych správně ohodnotil spojené státy, a přitom je o Americké Unii mnohem snadnější získat jasné a přesné názory, než o Velké Británii. V Americe jsou v jistém smyslu všechny zákony odvozeny ze stejné linie myšlení. Celá společnost je postavena na stejných faktech, vše vychází ze stejných, jednoduchých principů. Amerika by se dala přirovnat k lesu, protkaného velkým množstvím rovných cest, sbíhajících se v jednom místě. Stačí jen nalézt tento středový bod a vše se odkryje v jediném pohledu. V Anglii jsou ale všechny stezky křivolaké a všelijak se křížují, a jen tehdy, procestujeme-li každou z nich, dokážeme si jasně utvořit jasnou představu o celku".

Ve své dřívější práci o Velké francouzské revoluci de Tocqueville vysvětlil jak se stalo, že tištěné slovo, dosahující v osmnáctém století bodu kulturního nasycení, učinilo z francouzů od severu k jihu homogenní národ. Typografické principy uniformity, kontinuity a linearitly překryly spleť staré feudální a orální společnosti. Revoluce je dílem nových literátů a právníků.

V Anglii však starobylé orální tradice, podporované středověkou institucí Parlamentu, měly takovou životnost, že tam uniformita a kontinuita nové, vizuální tiskové kultury nemohly živnou půdu. Výsledkem pak bylo, že k nejdůležitější události anglických dějin, k anglické revoluci podle francouzského vzoru, nikdy nedošlo. Na druhé straně Americká revoluce neměla v cestě žádné středověké legální instituce, které by mohla vykořenit nebo rozpustit, nemluvě o monarchii. A tak se mnozí pozorovatelé domnívají, že se úřad amerického prezidenta stal personálnější a monarchističtější, než byl trůn kteréhokoliv evropského monarchy.

De Tocquevillův kontrast mezi Anglií a Amerikou se jasně zakládá na skutečnosti, že typografie a tisková kultura plodí uniformitu a kontinuitu. Anglie, tvrdí de Tocqueville, tento princip odmítla a zřetelně a dynamické neboli orální tradice zvykového zákona. Odtud pramení diskontinuita a nepředvídatelná vlastnosti anglické kultury. Gramatika tisku poselství orální a nepísané kultury a institucí nepřetvořila. Anglická aristokracie byla Matthewem Arnoldem zcela správně klasifikována jako barbarická, protože její moc a statut nemají nic společného s gramotností či typografickými kulturními formami. Když Edward Gibbon vydal své

dílo -1-: řekl mu vévoda z Gloucesteru: "sase jedna proklatě tlustá kniha, co pane Gibbone? Škrábanice, škrábanice a sase škrábanice, nemá-li pravdu?" De Toqueville byl vzdělaný aristokrat, který byl schopen seels se odjoutat od hodnot typografie. A jediná z takových pozic, stranou od jakékoliv struktury nebo media, lze postřehnout její principy a siločary. Kterékoliv medium disponuje totiž mocí vnutit neopatrným své vlastní předpoklady. Predikce a kontrola spočívá ve vyhýbání se tomuto subliminálnímu stavu Narcisova transu. Ale největší pomocí je poznatek, že kouzlo může sežít působit okamžitě po navázání kontaktu, jako při prvních taktech podmanivé melodie.

Cesta do Indie -2- od R.M. Forstera je dramatickou studií neschopnosti orální a intuitivní východní kultury pochopit racionální a vizuální vokry evropské zkušenosti. Pro Západ má již ovšem "racionální" dlouho význam "uniformní, nepřetržitý a posloupný". Kečeno jinak, smělujeme romem s gramotností a racionalismus a jedinou technologií. Proto se nyní, ve věku elektriny, konvenčnímu západu zdá, že se člověk stává iracionálním. Ve Forsterově románu nastává okamžik pravdy a vynuknutí se z typografického transu Západu v jeskyních Karabar. Rozumové schopnosti Adély Questedové si nedokážou poradit s úplným rezonančním polem, kterým Indie bezesporu je. Po tomto prožitku "Šel život dále jako dříve, ale neměl již žádných důsledků, to znamená, že zvuky byly bez osvěty, a nestávaly se ani pokračem myšlení. Vše se jevilo jako odříznuté od svých kořenů a infikované iluzí".

Cesta do Indie /název od W. Whitmana, který postřehнул, že Amerika směřuje na Východ/ je podobenstvím o člověku Západu ve věku elektriny, a k Evropě či Východu má kniha jen nepodstatný vztah. Konečný znak konflikt mezi pohledem a zvukem, poslym a orálním typem percepcie a organizace existence je právě náš námi. Prudkost nadcházejícího konfliktu můžeme zmírnit jen tím, že medium, které nás proclukuje a rozpoutává válku v nás i mimo nás, poznáme a pochopíme.

Rozklad kmenových společností gramotností a její traumatické účinky na jednotlivé příslušníky kmene je tématem práce psychiatra J.C. Grotzgerse "Africká mysl ve zdraví a nemoci" -3-. Značná část těchto materiálů se objevila v článku publikovaném v časopise Psychiatrie v listopadu 1959: "Kultura, psychiatrie a psané slovo". A opět je to rychlost elektriny, která nám odhalila siločary operující se základy západní kme technologie až v nejvzdálenějších koutech buše, savany a pouště. Příkladem je bečua na velbloudě s transistorovým rádiem v ruce. Běžným cinem veskeré naší technologie je záplava domorodců koncepty na které nebyli připraveni. S mediem elektriny však i Západní člověk sám zažil přesně stejnou potopu, jakou připravil domorodci v těch nejzapadlejších koutech zeměkoule. V našem gramotném milieu nejme totiž na setkání s rádiem a televizí připraveni o nic lépe, než je schopen vyrovnat se domorodec s čang s gramotností, která ho vytahuje z jeho kolektivního kmenového světa a drží ho pak v úplné izolaci. Nacházíme se v našem novém světě elektriny právě tak v takovém šoku jako domorodec, neočekávaně vtáčený do naší gramotné a mechanické kultury.

- 1 - pozn.překl.: 1737-94, historik, napsal kdysi vlivnou práci o zániku římské říše
- 2 - Passage to India
- 3 - The African Mind in Health and Disease, World Health Organization, Ženeva 1953

rychlost elektriny je příčinou snížení prehistorických kultur a průmyslovými trnovci, megramotnými a pogramotnými a postgramotnými. Velmi božným následkem tohoto vykořisťování a záplavy nových informací je důležitá zhroutění různých stupňů. Je to téma skupiny románů Wyndhamsa Lewise, která má souhrnný název "Lidský věk" -1-. První z nich -2- se zabývá změnami -ve vztahu k mediím-, které je urychlují. V našem světě, v kterém jsme si více vědomi účinku technologie na formování a manifestace psychiky, strádáme důvěrou v naše právo přikročit vinnu. Starověké prehistorické společnosti pokládaly násilný čin za patetickou nezbytnost. Vrah by byl litován právě tak jako dnes litujeme na příklad oběti rakoviny. Tato idea velmi účinně zpracoval J.M. Synge ve svém Playboyi západního světa -3-.

Jeví-li se člověk jako nonkonformista, který není schopen vyrovnat se s požadavky technologie, na jejímž základě je podle všeho uniformity a kontinuity určováno chování ostatních, inklinuje gramotný člověk k tomu, aby se dojímal i oudy ostatních, kteří se nedokáží přizpůsobit. Zvláště dítě, vržak, žena a člověk barevné pleti se ve světě vizuální a typografické technologie jeví jako oběti neupravenosti. V takové kultuře si jak děti nacházejí svůj vlastní prostor.

Na našem pojetí intelligence, i.e. testování si můžeme ověřit jakou záplavu čtyřech standardů jsme vyprodukovali, aniž by vsáli v úvahu naše typografické kulturní představy, předpokládají autoři těchto testů, že uniformní a kontinuitní návyky jsou základem intelligence a diskriminují tak člověka sluchu a zraku.

C.F. Snow popisuje v recenzi knihy A.L. Howse -4- o politice "assessmentu" a cestě k mnichovu špičkovému dřevě britského syčlení a skutečnosti třicátých let. "Jejich I.Q. bylo značně vyšší, než je mezi politiky obvyklé. Proč to tedy dopracovali k takové katastrofě?" Snow přijímá Howse v národ: "ne poslouchali varování, protože si je nepřáli slyšet". To, že byli proti rudým, jim umožnilo předjet si Hitlerovo poselství. Jejich nešvar však nebyl ničím ve srovnání s naším. Americká sanka na gramotnost jako technologii nebo uniformitu aplikovanou na všech vzdělávacích stupních, ve vládě, průmyslu i sociálním životě, je vážně ohrožena elektrickou technologií. Hitlerova či Stalinova hrozba měla vnější podobu, elektrická technologie se však nachází uvnitř každé brády a my jsme při setkání s ní strnuli, omámili, ohlušení a ocelili, neboť Gutenbergova technologie, na jejímž postládě byl sformován americký způsob života, se s ní nedokáže vyrovnat. Nemí ovšem vhodné doba k navrhování obranných strategií, když ještě ani nebylo uznáno, že taková hrozba vůbec existuje. Kdáž se mi, že jsem ve stejné situaci jako Louis Pasteur, když se snažil vysvětlit lékařům, že jejich největší nepřítel, kterého neuznávají, je zcela neviditelný. Naše konvenční reakce na činnost veškerých médií, speciálně hodnocení toho, co se má počítat ke způsobům jejich použití, je stanoviskem technologického idiota. "Obsah" média je totiž jako stavěný kus mazu, donesený klodějem k odláčení pozornosti hlídačského psa. Čínek média je silný a intenzivní právě proto, že jako "obsah" využívá služeb jiného média. Obsahem filmu je román, divadelní hra nebo opera. Čínek filmové formy se nevztahuje na obsah jejího programu. "Obsah" psaní je řeč, čtenář si však tisk ani řeč neuvědomuje.

- 1 - pozn.překl.: v originále "The Human Age"
- 2 - pozn.překl.: v originále "The Childermass"
- 3 - pozn.překl.: v originále "Playboy of the Western World"
- 4 - The New York Times Book Review, 24.prosince 1961

Pokud se týká pochopení medií a jejich úlohy při vytváření dějin, nacházel se Arnold Toynbee ve stavu nevinnosti, ale v jeho díle najdeme spoustu příkladů, kterých mohou studenti medií použít. Přestože bere na příklad v úvahu skutečnost, že všechny Východní společnosti přijaly v naší době průmyslovou technologii a její politické důsledky, tvrdí, že "v rovině kultury neexistuje žádná korespondující uniformní tendence". -1- Toto tvrzení je hlasem gramotného muže, bojujícího se v bahně inzerce, jenž se chvástá, že "on osobně nevěnuje inzerátům vůbec žádnou pozornost". Duchovní a kulturní výhrady, které k naší technologii mohou Východní národy mít, jim v ničem neprospějí. Účinky technologie neprobíhají v rovině názorů nebo konceptů, ale mění poměry smysla nebo vzory percepce rovnoměrně a překonávají jakýkoliv odpor. Opravdový umělec je jedinou osobou, která se dokáže s technologií beztrápně setkat, protože je expertem, který si je znenápkou smyslové percepce vědom.

Operace media peněz v Japonsku v průběhu sedmáctého století měla velmi podobné důsledky jako měla na Západě operace media typografie. Proniknutí peněžní ekonomie, napsal G.B. Sanson -2-, "nepůsobilo pomalou, ale nevýhmatelnou revolucí, a kulminovalo shrácením tradiční vlády a obnovou všejmenných styků s cizími zeměmi po více než dvou stoletích osamění". Peníze zreorganizovaly smyslový život lidí, protože jsou prodloužením našich smyslových životů. Tato změna nijak nezávisí na souhlasu či nesouhlasu těch, kteří v takové společnosti žijí.

Arnold Toynbee ze svého přístupu k této přetvářející síle media pokusil svým konceptem "éterizace" -3-, o němž se domnívá, že je principem progresivního zjednodušování a účinnosti v jakékoliv organizaci nebo technologii. Je však typické, že ignoruje účinek reakce našich smyslů. Představuje si, že to, co je důležité pro účinky media a technologie, je reakce našich názorů, tedy "hledisko", které je nepochybně důsledkem okouzlení typografií. Člověk v gramotné a homogenní společnosti totiž strácí cit pro různé nespojitelné formy života. Nabývá iluze třetího rozměru a "soukromého hlediska" jako součásti své Narcisistické fixace, a uzavírá se t k zcela před uvědoměním W.Blakena či Zalmista, kteří tvrdili, že se stáváme tím, co vidíme.

Chceme-li se něco dozvědět o způsobech chování v naší vlastní kultuře a zastat přitom stranou předsudků a tlaku jakékoliv technické formy lidské exprese, stačí jen navštívit společnost, v které nebyla partikulární forma pocítěna nebo historické období, jemuž nebyla známa. Profesor Wilbur Schramma učinil tento taktický pohyb ve své studii "Televize v životě našich dětí" -4-. Objevil oblasti do kterých televize dosud nevstoupila a udělal řadu testů. Protože však nestudoval svídnutí charakter televizačního obrazu, dával ve svých testech přednost "obsahu": věnoval si více času a počítal slovní zásobu. Jeho přístup k problému byl tedy literární, aniž by si to uvědomoval. Kdyby byly jeho metody použity v roce 1900 našeho letopočtu k zjištění účinku tištěné knihy na život dětí či dospělých, nenašel by v individuální ani sociální psychologii žádných změn, které by byly způsobené typografií. Tisk však přesto přivedl v průběhu šestnáctého století k životu individualismus a nacionalismus. Program a "obsah" podobných analýz však neobjevuje žádný klíč k magickému působení těchto medií ani k jejich sublimálnímu náboji.

1 - Somervell, I, 267

2 - Japan, Cresset Press, Londýn 1931

3 - pozn.překl.: v originále "etherialization"

4 - Television in the Lives of Our Children

Leonard Doob vypráví ve své zprávě "Komunikace v Africe" o jednom Africanovi, který musel za každou cenu naslouchat každý večer v sedm hodin zprávám BBC, ačkoli z nich nerozuměl ani slovo. Považoval však za důležité být každý večer přítomen této zvukům. Jeho přístup k řeči byl podobný jako je náš přístup k melodii - kdy má svůj význam rezonanční intence. Ještě v sedmáctém století sdíleli naši předkové tento domorodý přístup k projevu media, jak vyplývá z následující úvahy Francouze Bernarda Lama v Umění řeči -1-:

"Tento důsledek moudrosti Boží, který stvořil člověka k tomu, aby byl šťastný, spočívá v tom, že to, co se hodí v konverzaci, je i příjemné.....protože právě tak jsou všechny pokrmy, přispívající k výživě, pochoutkou, zatímco věci, které nemohou být naší substancí přispůsobeny, jsou bez chuti. Proslav nemůže snít příjemné posluchači, aniž by mohl snadno řečníkovi; nemohl by být bez potíží vysloven, kdyby neměl být vyslechnut s potěšením."

Zde je tedy teorie o rovnováze lidské diety a projevů, k jaké se dnes pokoušíme po stoletích fragmentace a specializace znovu dosáhnout. Papež Pius XII, který měl velký zájem o seriózní výzkum současných medií, řekl 17. února 1950:

"Není přehnané tvrdit, že budoucnost moderní společnosti a stabilita jejího vnitřního života z velké části závisí na udržení rovnováhy mezi jejími komunikačními technikami a schopností individua reagovat na ni po svém. Úplně selhává v tomto ohledu je pro lidstvo v posledních stoletích typické. Subliminální a snadné přijímání dopadu medií z nich pro lidi, kteří je užívají, učinilo vězení beze zdí. Jak si již povšimnul ve své knize Risk -2- A.J. Liebling, není člověk svobodný, jestliže není kam emigrovat, i kdyby měl v ruce třeba revolver, o jehož pomoci by se tam mohl dostat. Každé medium je však i možnou zbraní, kterou lze prokřtít jiná media a seskupení. Výsledkem je, že přítomný věk patří k obdobím občanských válek, které nejsou omezeny jen na svety umění a zábavy. Ve své díle "Válka a lidský pokrok" -3- prohlásil profesor J.U. Sei: "totální války naší doby jsou důsledkem celé řady intelektuálních omylů".

Jsou-li stvářející síly media rovněž medií, vyvolává to velké množství problémů, o kterých se zde můžeme jenom zmínit, přestože by si vyžadovaly velmi detailní zpracování. Jmenovitě ten problém, že k technologickým mediím patří i suroviny a zemědělské produkty, jako uhlí, ropa nebo bavlna. Každý musí připustit, že společnost, jejíž ekonomie závisí na jednom či dvou takových produktech, jakým je na příklad bavlna, obilí, dřevo, ryby nebo dobytek, si vytvoří na tomto postkladě specifické vzory organizace sociálního života. Důraz na několik důležitých surovin nebo zemědělských produktů na jedné straně výrazně narušuje ekonomickou rovnováhu, na druhé straně však vede k velké trpělivosti obyvatelstva. Patos a humor amerického jihu jsou důsledkem jeho ekonomie omezené produkce. Protože společnost stvářená v závislosti na několika komoditách je přijímá - podobně jako v metropolích - jako sociální pouto. Bavlna a ropa, stejně jako radio a televize, se stávají "stálým břemenem" -4- celého psychického života společnosti. Tento všepronikavý fakt dodává kterémukoli společnosti jedinečnou kulturní příchut. Prochází nosem i všemi ostatními smyslovými orgány každého media, které formuje život společnosti.

1-pozn.překl.: v originále "The Art of Speaking", Londýn 1956

2-pozn.překl.: v originále "The Press"

3-pozn.překl.: v originále "War and Human Progress"

4-pozn.překl.: v originále "fixed charges"

O t.m., že i naše lidské smysly, jejichž jsou všechna média předcizením, jsou stálým břemenem, ležícím na naší osobní energii, a že rovněž utvářejí vědomí a zkušenost každého z nás, se v jistých souvislostech zainil i psycholog C.G.Jung:

"Každý Říman byl obklopen otroky. Otrok a jeho psychologie naplňovaly starověkou Itálii, a každý Říman se uvnitř /pochopitelně nevědomě/ stal otrokem. Žil neustále v otrocké atmosféře a tak bylo jeho nevědomí nakaženo otrockou psychologií. Před takovým vlivem se nikdo nedokáže uzavřít" -1-.

1 - příspěvky k analytické psychologii, Contributions to Analytical Psychology, Londyn 1928.

Příloha 2. kapitola: Horká a chladná média.

PROTI PIVA LÉKOZENÍ V PIVOVARĚ UČIN TUTO VĚC:

Vezmi kostičku, kterým kostel metou a tím v neděli po slunce východu všechny kadečky vymet, až tam potom mladina pustíš, vezmi koření, kteréž celocordiga služe a kteréž se v apatyce prodává, a dej je do té mladiny. Vezmi pak ještě něco málo trávní andeľského a také toliku, čarobný a trochu lejn páho bílého, hlíny ze tří hrobů, anýzu, krve beránci, popel z dříví b kového. Všechno to pak pokrop kropějemí třemi - moči panenské, usuš, utluč na prášek drobň a tu směs prachovou do tranličky ze dřeva klokočového daber a po třech špetkách do každé zadě foukni. Potom vezmi svíci ze tří krále svícennu a o palnici s tou svíci rozžatou třikrát zdravas přefikej, pak na svíce s tou svíci před kádí každou sobě poklekni a zase zdravas modli se. Teprve tehdy tobě požehnáno bude a všichni čerti ani čarodějnice nářadné dílu tvému neškodí. Neboj se jich, tvé dílo dobré nastane a pivo se tobě nikterak nepokazí. To zkušenost jest ode mne, Václava Rojockého, sládku v zámku Myslíkově, léta páně 1628.

/nalezeno na zdi a opráno v pivovaru "B Fleků" roku 1973/

KARL HAVLIČEK BOR VSKÍ, slovan 1851:

Nejllepší měřítko pravých úmyslů vlády jest vždy svoboda tisku. Každému musí býti patrné, že vláda upřímně smýšlející s národem, žádných příčin nemá strachovati se veřejného mínění, vysloveného svobodným tiskem. Co by bylo platno brojiti proti dobré vládě v časopisech, kdyby národ vědoval jen její dobré skutky na sobě zakoušel a s řízením jejím spokojen byl? Ve všeobecném opovržení by přijetí masely a národa časopisy a mužové, kteří by dobrou vládu zlehcovali a napili, tak jako ve všeobecném opovržení jsou vládě ti, kteří špatnou vládu vychvalují. Oněměž tedy dobré vládě nikdy nemůže škoditi svoboda tisku, patrné jest naopak, že vláda, která potlačuje svobodu tisku, nemůže být dobrá vláda.

Jenom národ zachováj a vzdělávej může míti svobodu a spojenou s ní dobrou vládu. Národ nevděčný, kdyby se celý skrvácel samými revolucemi, nedocílí přece svobody a práva, nýbrž bude vždy zase očižen a do libovlády /absolutismu/ napět vtlačén. Národ mravně zkažený, byť by i vzdělán byl, přece zase svou zkažeností plote vždy sam na sebe metlu absolutie.

